48 ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2748

ՈՒՐԲԱԹ

1331 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 23 — 1913 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 18 — 31

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
54, Grand' Rue de la S. Porte, 54
Constantinople
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՊԷՍ ԿՈՒՂՂՈՒԻՆ ԱՄԷՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ն. ՊԱԼԻՍ ՊԱՊԸՐ ԵԼԻՆ ՀԱՍՏԷՍԻՆ, ԹԻՒ 54
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆՍ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԵՏ ՊԷՏՔ ՏԻՊՈՒԻՐ

Մանկական Էֆքեար

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

منظومهٔ افکار ارمنیجه یومی غزته
صاحب امتیاز اوحانس فرید
اداره خانهسی باب عالی جادهسنده نومره ٤٥

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	ՏԱՐԵԱՆ.	ՎԵՑԱՄՍ.	ԵՌԱՄՍ.
Պոլսոյ համար	80 Ղ.	45	25 Ղ.
Դաւառներու համար	80 »	45	25 »
Արտասահմանի »	25 Ֆր.	14	8 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 գրշ., մէկէ աւելի դուրիք ծանուցմանց համար
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ

10 ՓԱՐԱ — ✻ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ✻ — 10 ՓԱՐԱ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

ԲԵՐԻԶԵԱՆ ՆԵՄՍԿԱՆԻ

6 յունվար (Ն. տ.)

Ահա ութ օր է, որ գանվում եմ Պարիզում, և այս ամբողջ ութ օրը, առաւօտից մինչեւ երեկոյ, աշխատում ենք Պօղոս Նուպար փաշայի և այլոց հետ (Մինաս Չերազ, Աղաթոն-բէյ, Վիկտոր Բերար, Ա. Զօպանեան) հայոց հարցի համար։

Ահագին գործ կայ կատարելու և ահագին նախապատրաստական աշխատանք կայ իրագործելու։

Մեծ յանցանք էր մեր կողմից՝ ռուսահայերի կողմից, այնքան ժամանակ լուռ և անտարբեր մնալ, չաշխատել։

Եւ Պօղոս Նուպար փաշայի յանդիմանութիւնը, ի հարկէ չառ փափկանկատ կերպով, ուղղուած ինձ, իբրեւ ռուսահայի, հէնց մեր տեսակցութեան առաջին րոպէին, թէ «ես լիակատար յոյս և համոզում ունի, որ ռուսահայերը անմնացած աշխատութիւնը պէտք է գործ դնէին այս հարցի համար, և սակայն դուք եկաք Բարիզ քաւական ուշ, երբ ես երկու անգամ ստիպողական հեռագիրներ խրեցի»,—ինձ թւում են միանգամայն արդարացի։

Մենից առաջ պէտք է վերջնականապէս իմացուել Ֆրանսերէն այն յիշատակագիրը, որ կաթողիկոսական պատգամաւորութիւնը յանուն հայ ժողովրդի պէտք է ներկայացնէ Եւրոպական մեծ պետութիւններին։

Ապա պէտք է մշակել, խմբագրել Թիւրքահայաստանում մոցնվելիք իրական բնիֆորմների մի նոր ծրագիր, հիմնուելով 1895 թ. մայիսեան ծրագրի վերայ, բայց յարմարեցուած Ներկայ ժամանակների պահանջներին, որ պէտք է կցել յիշատակագրին։

Երրորդ. պէտք է կազմակերպել պատգամաւորութիւնը, որ առ այժմ ունի միայն մի պաշտօնական դլուխ, Պօղոս Նուպար փաշան, իսկ մնացած անդամները դեռ ընտրուած կամ նշանակուած չեն։

Երբ ես հասայ Բարիզ, իմացայ, որ թէ Կ. Պոլսում ազգային շրջանակների մէջ և թէ ինքն Պօղոս Նուպար փաշան միաբան են յղացել, որ պատգամաւորութեան եկնդեցական անդամը լինի Օրմանեան Սրբազանը։

Այդ պատճառով Պօղոս փաշան դիմել էր իրան Օրմանեան սրբազանին իմանալու համար նրա յօժարութիւնը։ Եթէ այդ յօժարութիւնը ստացուէր, այն ժամանակ Նուպար փաշան պէտք է ինդրէր Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսից հաստատութիւնը։

Սակայն Օրմանեան սրբազան պատասխանել էր, թէ մինչեւ Ադդ. Ժողովը իր դատը չաւարտէ և իր վիճը չարտասանէ և իր արտաւորուած սատիւը չը վերականգնուի, անկարող է որ և է պաշտօն ստանձնել։ Միւս կողմից, Բեմբլ փաշայի կարծիքով, իմանալով որ դիտաւորութիւն կայ Օրմանեանին ուղարկել Եւրոպա, դրա դէմը առնելու նպատակով ու առ հասարակ կաթողիկոսական պատգամաւորութեան գործունէութիւնը չլատելու ու խափանելու դիտաւորութեամբ նշանակում է մի Ցանձնաժողով, Անատոլիայի հայաբնակ նահանգների մէջ մթնոլորտի ուսումնասիրման դիտաւորութեամբ։ Այդ Ցանձնաժողովի անդամ է նշանակում նաեւ Օրմանեան սրբազանին, որպէսզի արդիւնք նրա մեկնումը Եւրոպա։ Սակայն չը նայելով որ այդ Ցանձնաժողովը հարիւր երկու նիստ անելուց յետոյ լուծւում է, չը նայելով որ Ազգային Ժողովը, ինչպէս արդէն տեսանք հեռագիրը, այս օրերս՝ յունվարի 3ին (դեկտ. 21 ին) անպարտ և արձակել Օրմանեան սրբազանին և վերականգնել նրա պաշտօնը, այնու ամենայնիւ ինչ-ինչ պատճառներ հնարաւոր չեն կացուցանում Օրմանեանի Եւրոպա գալը և պատգամաւորութեան մասնակցելը։ Այժմ ասուած է, որ պատգամաւորութեան մէջ մտնեն երկու եկեղեցականներ, որոնցից մինը Մխիթարեան հայրերից Գավրիկեան արքեպիսկոպոսը կամ նրա կողմից կարգած մի ներկայացուցիչ (հաւանօրէն Գ. ծ. վ. Մենեվիշեանը), իսկ միւսը՝ էջմիածնի եպիսկոպոսներից մինը, ըստ ընտրութեան Կաթողիկոսի։ Իսկ այնպարական անդամների համար կան հետեւեալ կանդիդատները, այն է՝ Մինաս Չերազ, Երզրուրայ Սաղաթեան, Մոստիչեան, իսկ իբրեւ անդամ քարտուղարներ՝ Հ. Առաքելեան և Ա. Զօպանեան։ Հ. Առաքելեան և Եղիշանի եպիսկոպոսներից մինը կը մտնեն պատգամաւորութեան մէջ այն դէպքում, եթէ որոշուի, որ կաթողիկոսական պատգամաւորութիւնը չը պէտք է քաղկացած լինի բացառապէս Թիւրքահայերի ներկայացուցիչներից, այլ կարող են նրա մէջ մտնել և օտար երկիրների հայութեան ներկայացուցիչներ։

Սակայն դեռ չտապալու կարիք չը կայ, մանաւանդ որ դեռ պատրաստ եւ չենք։ Իսկ չտապալու կարիք չը կայ հետեւեալ պատճառով։

Ակզբում կարծում էր, որ տեղի կունենայ մօտ ապագայում Բերլինի դաշնագիրը ստորագրող Եւրոպական մեծ պետութիւնների կոնֆերէնցիա կամ կոնգրէս։ Առ այդ կոնգրէսին կամ կոնֆերէնցիային պէտք է դիմէր կաթող. պատգամաւորութիւնը և խնդրէր հայոց հարցի լուծումը։ Սակայն չուշով յայտնուեց, որ այդ ակնկալեալ կոնգրէսը չէ կայանալու այն ժամանակ մասնվից դիմել Լոնդոնում գումարուած դեսպանախորհուրդին։ և այդպէս էլ պէտք է անէր պատգամաւորութիւնը։ այդ մարդով և դիմումներ, քայլեր էր արել պատգամաւորութեան պետ Պօղոս Նուպար փաշան։ Սակայն մի հանգամանք երեկ և այսօր եկաւ յայտնելու, որ Լոնդոնի դեսպանախորհուրդը ամենեւին իրաւասութիւն և ձեռնհասութիւն չունի քաղկանան ճգնաժամին վերաբերեալ հարցերից դուրս ուրիշ որեւէ հարցով զբաղուելու։ քայլ դրանից, նա ոչ մի վճռական ձայն չունի, այլ լոկ մի խորհրդակցութիւն է Լոնդոնում գտնուած մեծ դեսպանների, հետեւաբար Լոնդոնի դեսպանախորհուրդը չէ այն գերագոյն տեսանախորհուրդը չէ այն գերագոյն տեսանը, որին Հայերը պիտի դիմեն թիւրքահայերի դատի քննութեան և լուծման համար։ Այս կարծիքը յայտնել են անգլիական, աւստրիական, ֆրանսիական արտաքին գործերի մինիստրները, ինչպէս և ռուսաց դեսպանը Պարիզում, որին ամենից առաջ կաթողիկոսական պատգամաւորութեան պէտք դիմել էր՝ իմանալու կայսերական կառավարութեան կարծիքը և խնդրելու նրա աջակցութիւնը։ Արդ Պարիզի ռուսաց դեսպան Իզվոլսկին 2 օր առաջ յանձնեց Պօղոս Նուպար փաշային մի պատէն այն գրութեան, որ ռուսաց կայսերական կառավարութիւնը Կովկասի փոխարքայ կոմս Վորոնցով Դաշկովի միջոցով ուղղել է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գէորգ Ե.ին ի պատասխանի Նորին Վեհափառութեան դիմումին։

(«Մշակ») Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԱՊԱԳԱՆ ԱՆԱՏՈԼԻԻ ՄԷՋ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՀՍԿԱՅ ՄՐՑՈՒՄԸ
ԱՆԳԼԻՈՅ, ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՒ ՌՈՒՍԻՈՅ ԴԷՄ

Գիտենք թէ Թուրքիա ինչ դժուարութիւններու պիտի հանդիպի Ասիոյ մէջ։

Բարձրաբերձ լեռներ, Տաւրոսը և Անդիսաւրոսը կը մեկուսացնեն Էրզրումի և Տիարպէքիրի հանգիստները և կը դժուարացնեն հաղորդակցութիւնները այդ նահանգներուն միջեւ, որ Թուրքաստանը կը տիրապետէ։ Աշխարհի մէջ՝ ամէն մէկ տեղ անջրդի տարածներ ցեղեր, տարբեր լեզուներ կան, ամէն մէկ տեղ բնութիւնը աւելի արգելքներ յարուցած է քաղաքական միութեան մը դէմ որքան Ասիոյ մէջ։ Այս միութեան գործին ատակ չէ Թուրքը։ Եւ իրաւ, Ասիոյ մէջ այնքան նահանգ, այնքան ցեղ ու լեզու և մարդկային այնքան տարբեր խմբակցութիւններ կան, իրաքանչիւրը իր աւանդութիւններն ու իր սովորութիւնները աւանդով որ մարդ կը փորձուի ըսել թէ ասիական Թուրքիա մը չկայ, այլ նոյնչափ Թուրքիաներ կան, որչափ նահանգ որ կայ։ Աշխարհակալը չէ կրցած այդ զանազան տարբերը միացնել և Թուրք ազգ մը ստեղծել, անաեսական և ընկերային գեանի վրայ գործադրելով ծրագիր մը, որ գոնացում տար իրաքանչիւր տարրի պահանջներուն։ Բանի ոյժի գործածումը փոխանակ դիւրացնելու, ընդհակառակը կը զօրացնէ ազգայնականութիւնը, ուրիշ երկիրներու մէջ բնակող կարեւոր և համացեղ խմբակցութիւններու հետ միասին յարաբերութիւններէ քաշելերուելով։ Այս ազգայնականութիւնը քանի՛ հալածուի, անպատուականութեան կը մատնուայ և իայտ կուգայ ամէն անգամ որ Թուրքիա դժուարութիւններու կ'ենթարկուի։ Համաշարական մեծ չարժումը Այ Սթէֆանոյի դաշնագրին յաջորդ օրը և իտալեւթուրք պատերազմին ատեն եկմէնի ապստամբութիւնը համոզիչ օրինակներ են։ Տաւրոսի հիւսիսային, արեւելեան և արեւմտեան կողմերը ապրող ժողովուրդները, յոյն միջնորդէն մինչեւ Հայ վանականը կը կրեն թրքական տիրապետութիւնը, բայց չեն ընդունիր զայն։ Արաբը անվիճելի կերպով կ'ելնէ այն ընդարձակ հողամասին մէջ, որ կը տարածուի Տաւրոսէն մինչեւ Պարսից ծոց։ Այս ամբողջ հողամասը պէտք է խաղաղեցնել։ Թուրքիա յուսահատ ազգութիւններու զարթնումին կը պարտի իր Եւրոպական նահանգներուն կորուստը։ Նմանօրինակ սպառնալիք մը կը թուի ծանրանալ իր ասիական կայսրութեան վրայ։ Ժամանակ կա՞յ իրագործելու համար քաղաքական միութիւն մը, որուն սակայն կը հակառակին թէ՛ ընութեան յարուցած արգելքները և թէ մարդոց դաշտաւոր սովորութիւնները։

Ինչ որ ալ ըլլայ, ասիական Թուրքիոյ տիրանալը քաւական ծանր գործ մըն է։ Տէրութիւնը հիմա ինչ կերպով սեռի առանձնին այս յանձնարարած և հարուստ երկիրները արժեցնելու համար։

Ինդրին լուծումը գիւրացած էր։ Երեք աէրութիւններ երկար ատեն պայքարեցան այս մասին և ազխարհագրական կացութիւնը, սատնանուած շահերը և գրաւուած դիրքերը իւրաքանչիւրին համար յատկորէն ցոյց կուսային ազդեցութեան չլլանակը, որուն կրնային յաւանիլ Ասիոյ տնտեսական բաժանումի պարագային։ Ֆրանսայի կը վիճակէր Սուրիան, Անգլիոյ՝ Պարսից ծոցը և Ռուսիոյ Հայաստանը և Սեւ ծովի անատոլեան եզերքը։

Բայց հիմա տրլեւս այնպէս չէ։ Գերմանիա, Աւստրիայէն և Իտալիայէն ետքը գալով, կրցաւ խիստ մեծ ազդեցութիւն մը ձեռք բերել և խնդիրը կնճռոտել։ Այս տեւտոնական յաջողութիւնը դիւանագիտական պատմութեան ամենէն չանեկան էջերէն մէկը պիտի կազմէ և եթէ անիրաւութիւն պիտի ըլլայ այդ յաջողութեան բովանդակ արժանիքը խլել Գերմանիոյ ներկայացուցիչներէն, բայց պէտք է խստովանիլ որ Ֆրանսայի, Անգլիոյ և Ռուսիոյ աշխարհի ուրիշ մասերուն մէջ ցոյց տուած գործունէութիւնը և փոքր Ասիոյ մէջ իրենց մրցակցութիւնը տարօրինապէս նպաստեցին Գերմանիոյ յաջողութեան։ 19 դ դարու վերջին տարիներուն մէջ Ֆրանսա կ'ամբողջացնէ իր զանազան իշխանութիւնը։ Անգլիա, ամբողջովին Ափրիկէի և անոր ոսկեհանքերու նուիրուած, կը բաղխի Պոլսի դիրքերուն։ Ռուսիա կը փութայ դէպի Խաղաղական, և անոր սեմին վրայ կը հանդիպի Ճապոնի։ Այս երազներուն հետապնդումը և անոնց իրագործման պատճառած դժուարութիւնները կրաղեցուցին միւսներ երեք աէրութիւնները, մինչեւ Թուրքիան զանց ընելու չափ։

Անգլիա իր բովանդակ գործունէութիւնը յատկացուց արեւելքի մէջ Ռուսիոյ և արեւմուտքի մէջ Ֆրանսայի աղդեցութիւնը չեզոքացնելու։ Գերմանիա քաջալերեց այս հակառակութիւնը և հիանալի կերպով օգտուեցաւ անկէ ու հանգրստորէն զեռզուեցաւ Կ. Պոլսոյ մէջ։ Երկար լաւ ընդունելութիւն բրաւ անոր։ Հազար Գերմանիա թանկագին օժանդակութիւն մըն էր Սուլթանները հակադրդ քաղաքականութեան համար։ Վիլհելմ Բ.ի այցելութիւնը Խալիֆային թրքական նրպարտութեան ճարտարօրէն հատուցուած տուրք մը եղաւ և Հայկական Զարդերուն ու Թեսալիոյ պատերազմին ատեն գերման դեւանագիտութեան կողմէ Ագտիլ Համիտի ընծայուած օժանդակութիւնը անկեղծ բարեկամութեան մը գրաւականը կազմեց։ Այդպիսի հաստատմութիւն մը իր վարքը պիտի առնէր։ 1888ին, Գերմանիա սուտցաւ մենաշնորհը Հայատար փաշա-Լինդլիի գիծին, որ Անատոլուի և Հայաստանի առեւտրական բոլոր ճամբաներուն մեկնակետն է։ Յետոյ 1892 ին ձեռք բերաւ Իսկի Շէհիր—Գոնեայի գիծին մենաշնորհը։ Ո՛չ թէ իրար անցաւ այս գիծերուն համար, որոնք Սկիւտարի մէկ արուարձանը կը կապեն Տաւրոսի դուռներուն։ Բայց Գերմանիա, որ մինչեւ այն ատեն խոնհմութիւնն ցոյց կ'ուտար, դիմակը վար կ'առնէ և այդ գիծին մնցնելու Պաղատա երկարադումէ պահանջելով կը խոստովանի թէ իր արդէն ըստացած մենաշնորհները ուրիշ բան չեն, բայց եթէ առաջին երկու գիծերը վնասփրէն Պարսից ծոց երկաթգի ամրարարական մեծ երկաթուղի մը։ Կանգնեցնելու համար այս ամէնը։ Բուն պայքար մը սկսաւ [illegible] դէմ այն օրը որ անկիա յայտնեցաւ ուսանալ բաղաքացուս սատանոնորը, հակառակ ամէն ընդդիմութիւններու։ Գերմանիան, զոր ոչ մէկ տեղ կը տեսնէին, հիմակ ամէն տեղ է։ Անատոլուի հիւսիսէն հարաւ կառող իր գիծը Մուանիա—Պրուսայի (Գրանս. մենաշնորհ, 50 քիլ.) գիծին բնական երկարադումը կ'արդիւէ։

Աֆիոնս Գարահիսար և Գոնեա անցնելով, Իզմիր—Գասապայի (Գրանս. 550 քիլ.) և Իզմիր—Այտընի—Տիւարի (անգլ. 500 քիլ.) վերջամասերը կը գրաւէ։ Գերմանիա մասդիր է Իզմիրի բովանդակ առեւտուրը դէպի Պոլիս դարձնել ի նպաստ իրեն։ Պաղատա՝ իր գիծը, որ Տաւրոսէն անցնելով կ'երթայ Եփրատ և Տիգրիս, իջնելու համար մինչեւ Պարսից ծոցը, ուղղակի սպառնալիք մըն է Անգլիոյ շահերուն, որոնք այնքարիւ այդ մասին մէջ գերակշիռ եղած են երկար և տաժանելի ջանքերով։ Դէպի Հալէպ երկարադումը կ'ամրողջացնէ Ֆրանս. Սուրիոյ շրջանակի մէջ առնուիլը, որ կ'օգնի Հայֆային։ Դէպի Խաբուր երկարադումը Գերմանիոյ իշխանութեան տակ կը դնէ մնացեալ Պարսկաստանը։ Էնկիւրի-Կեսարիա-Սվաղ-Մարաշ-Էրզրում երկարադումը քանի մը օրուան մէջ Ռուսիոյ դէմ պիտի հնչէ օսմ. բանակ մը, որուն յառաջխաղացումը երկար ամիսներու կը կարօտէր։

Ոմանք աւելի առաջ կ'երթան և կ'ըսեն թէ Գերմանիա ընդարձակ ծրագիր մը ունի գաղթականութեան համար, Իզմանի և Լիբանանի միջեւ գտնուած միլիոնաւոր հիւրատ հողերու մէջ։ Վերջապէս ուրիշներ ալ կ'ըսեն թէ օսմ. պաշտօնատարներու հետ պահուրտած Գերմանիան ճարտարգէտներ Դամասկոս-Մէքքէի (1300 քիլ.) երկաթուղին չմնալով նպատակ ունին Եգիպտոսը ետ առնել։ Տեւտոնը, որ Թուրքին մեզակից է, օսմ. երկիրները անտեսանելի արժեցնելով և քաղաքական միութիւնը իրագործելով, նպատակ ունի կազմել Թրքական հզոր կայսրութիւն մը, որ վտանգաւոր սպառնալիք մը պիտի ըլլայ Անգլիոյ, Ֆրանսայի և Ռուսիոյ դէմ։

Եթէ այս տեսութիւնը ընդունուի, Թուրքիոյ ապագան խիստ կնճռոտ կ'երեւայ։ Ներքին դժուարութիւններէ զատ, արտաքին կնճռոտներէ ալ կը փոքրանայ։ Ռուսիա ամբաստ կը բանայ դէպի Մինչերկրական, Անգլիա Պաղատան վրայ կը յարձակի եւն։ Բայց այս տեսութիւնը չափազանցուած կ'երեւայ մեզի, ինչպէս նաեւ անոր հակառակ տեսութիւնը, այսինքն Գերմանիա Պօղոս մէջ այլեւս վարկ չի գտներ Տրիպոլիի գործէն ի վեր և վերջին դէպքերուն հետեւանքով։ Փոքր Ասիոյ մէջ Գերմանիոյ զօրութիւնը, անոր կատարած աշխատութիւնները, անոր արեւը ուրանալու պէտ բան մրն է և պիտի նմանի ճիշդ այն սխալին որուն մէջ ինկանք 1904ին, մերժելով 40 առ հարիւրի բաժինը Պաղատան խնդրին մէջ։

Եթէ վտանգ ըլլայինք թէ Թուրք կառավարութեան ջանքերը պիտի յաջողին քաղաքական միութիւն հաստատելու համար, պիտի չվարանէինք գեղեցիկ ապագայ մը գուշակելու Անատոլուի։ Դժբախտաբար այս յաջողութիւնը կասկածելի է, Երկիրը մասնն ճանչցողներ բաժանումի մը մէջ կը տեսնեն փրկութիւնը, որովհետեւ ազգութեանց միջեւը այդ երկիրը հարստացնելու համար՝ պիտի չեղանն անջատողականութեան զգացումներ։

(Ժուռնալ)

Բ. ԴՐԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

ԵՐԷԿ ՄԻՆՉԵՒ ՅԵՐԵԿ ՏՐՈՒԱԾ ՉԷՐ

ՄԱՀՄՈՒՏ ՇԷՎՔԻԼԹ ՓԱՇԱ
ԱՒՏՐԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆ ՄԷՋ

ԱՒՏԱԳԻՆ ԴՈՐՈՅՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆ ԴԻՈՒՆԷՆ ԵՏ ԿԸ ԴԱՐՁՆԱՅ

Բ. Դրան պատասխան—ծանուցագրին տեղեակ ըլլալու վիճակին մէջ է, «Մեամպուլի» մէկ խմբագրին հետ տեսակցելով յայտարարեց թէ Պօղոս դեսպանները եւ արտասահմանի օսմ. դեսպանները տեղեկանան անոր բովանդակութեան։

Օսմանցի արժանահաւատ անձնաւորութիւն մը, որ բանակցութիւններուն

[illegible]

խոսութիւնը ձեր գիտցած գործէն չատ առաջ խզուած էր. և ասիկա, ինչպէս կը հասկնաք, անոր համար որ ձեր տեսնուած տեղը ոչ ոք կարենայ մտածել երթալ փնտռել այն դոր, կուզենք պաշտպանել ամէն գնով։ Ասիկա տակաւին ձեզի ըսած չէի, բայց ամիսներէ ի վեր իմ հաստատացած յատակաձեւերէս մէկ մասը իր ազատութեան համար այս, քիւրպին չնորհիւ միայն կրնայ լաւ վախճանի մը յանգիլ։ Գիտցէ՛ք, անիկա ինձի կը վերաբերի իբրեւ իմ սեփականութիւնս, ան պանդուած է ինձի անձնուէր մարդիկներէ, իր տեղը հանգիստ է, Լոնտոնի ամենէն հարուստ թաղին մէջ տեղաւորուած այն տեսակ հանրային տեղ մը, ուր դժուար է երեւակայել թէ մէկը կրնայ պահուրտիլ։

Արիքը երկի գիշեր հոն հաստատ։ ինչ գերզով, անտգուտ է որ ձեզի ըսեմ հոս։ Պիտի կրնաք այդ մասին մէկեռ խօսիլ։

Ամէն երեքին ատենը հոն զանգէ։ Անատրքեր, անոնց, ամէն նախապատրաստում զերծ երեսնկ։ Կէսօրէ վերջ պիտի նշմարէք իմ Ուիսրն ծառս որ ձեզի ծանօթ է։ Ձեր շարժումները իմացուցէք անոր։ Անոր և Մարթինի՝ ձեր ուսուցչին ձեռքերուն մէջ կատարելապէս ապահով պիտի ըլլաք։ Անոնք ձեզ ի վիճակի պիտի դնեն հանդիպելու Արթրին, խօսակցելու անոր հետ։ Միայն թէ, ո՛չ դուք ո՛չ ինքը, ուշադրութիւն ըրէք որ այդ խօսակցութիւնը ներկայիս։ Ձեր ընելիքին ոչ մէկ բան պէտք չէ որ դիտուի։ Մտածեցէք ամէն ծանօթ անձի հետ։ Մի աշխատիք որ անպատեհ հանդիպումէ մը փախչիք, ոչ ալ փութաք քաշուիլ, Արթրի հետ ձեր տեսակցութիւնը վերջացնելով։ Մի մեցէք հրաւէր մը եթէ ձեզի ըլլայ։ ընդհանրապես ուրախութեամբ ընդունեցէք զայն։ Մէկ խօսքով չատցուցէք նախապատրաստութիւնները հեռացնելու համար մինչեւ իսկ ձեր բուն մտածումին և ձեզ չտկարան տանող պատճառին ուրուականը։ Վաղ առաւօտ ժամը տասնմէկին պիտի տեսակցինք։ Անշուշտ հասկցաք այս ամէնը։

— Կատարելապէս։ Կէս առ կէս պիտի հետեւիմ ձեր հրահանգներուն։

— Ադէկ։ Առաւաւոտ հեռաբերիք ըլլայ։ Միւրիէլ։ Զօրացէք, օրիորդ աղջիկս։ Գործը լաւ ճամբու մէջ է։ Տակաւին ոչ է ծանր պատահար տեղի ունեցած է։ Եթէ պատանի, պիտի կրնանք դարմանել։ Ձեր բարեկամը ամէն պարագայի մէջ արթուն է։ Ձեր գործը մրաքին մէջ ունի իբրեւ իր սեփական գործը։ Այս առաւ Լիւսին լուր տուր։ Կասկածի առաւեր մը անգամ չէ անցած անոնց մտքէն, ձիմին և իրեն քովէն, և գիտէք թէ այս ալ շատ կարեւոր է։ Մնաք բարով։

Միւրիէլ վար առաւ հեռաձայնի գործիքը։

Իր անուշ դէմքը գոյն առած էր կերկնին, իր թուխ աչքը փայլ, իր չնորհալի հասակը կուրծին կը ցցուէր։ Իրեն խօսող ձայնին մէջ դրոշմուած ուժեղ վստահութիւնը անցած էր իր էութեան մէջ, Գաղութիւնը կազդուրած, հաւաքը ոգեւորած։

Սակայն երբ կը մտցէք՝ սանդուխին սենեակը երթալու համար, եռանդուն, անձկալից ոգոմբ մը բարձրացաւ չերտ թունքներուն։

— Աւտուած իմ։ Բաւական փոքունեւ բաւ։ Ինչպէ իրմէ նոր չարչարանքներ։ Եթէ մէկը պէտք է որ սաւուի տաւ ապի, թո՛ղ ես ըլլամ այն ոչ թէ անքնկա։

Ժամը երեքին տասնները, գնացքով գնաց չվկոզներուն քիւիպը։ Մշուշ նուազած չէր, բայց հիմա օրիորդին սիրտին մէջ լուռցած էր։ գալով գիրքերուն ոգ արանին, կը թուէր թէ արտաքին մասնախուղը չէր կրնար հասնիլ հոն։ Իր ինկարական ծաղիկներով, հաստաբուռ կրակներով չոլոդուն գիրքերին դամուած մեծ հողմանարներէն օգտաւորուած և գնացած, հրաշալիօրէն սրտանկուած, ծանր կնոջ, դրուագուած, վայելչապէսնա ամբոխով մը լեցուած, կարելի չէր երեւան կայել աւելի կախարդիչ բնութիւնն մը։ Երբ Միւրիէլ իր չմուչիները հագած թաւ փանցեց չմչկարանին մէջ։

(Շարունակելի)

ԿԸ ԹՕՐՆ (32)

ՄԱՀՈՒՉԱՓ ՄԵՆԱՄԱՐՏ

Տիկին Բարքրը ներս մտաւ։

— Եկայ հանդիսալու թէ պատահ մը բան կերա՞ք արդեօք, ըսաւ, գորովագութ։ Ա՜հ, սիրելիս, ասիկա աղէկ բան չէ։ Նախաճաշնիդ չեք ըրեր։ Ուրեմն առողջութիւնդիդ խնդարթ՞ է կ'ուզէք։ Որտեղե՞ք որ գալիք օրերուն համար ոյժի պէտք պիտի ունենաք։ Ոյժի պէտք կայ, Սր. Միւրիէլ, տակաւին համար ուբախութեան, ինչպէս դաեւ վիչաք...

Բարի պատաւը հատատատպէն կը հասնէր երիտասարդ Հիւսկի ամմնդութեան, դայն ծանն բոլոր տեսնողներուն պէս։ Բայց ասիկա չատ փափուկ խ՝ ՝ՐՐ մն էր և չէր համարձակեր ա՛լ աւելի ծանրանալ այս մասին։

— Պէտք է ջիկ մը զբօսանքի տաք ինքզինքդ, յարեց պնդելով։ Չեմ սիրեր այս գեղեցիկ դէմքդ։ Կերեալ թէ ձեր ծովային արյաւը օրապակար չէ եղած ձեզի... բայց ինչո՞ւ ինեալ մասասաւորներով լեցուն այս անչան Լոնտոնին մէջ։ Վատան եմ թէ մեր տերուհիին տան մէջ աւելի աղէկ պիտի ըլլաք...

— Շատ մը գործեր մեզ հոս վար կ'ունեն, ըսաւ Միւրիէլ, տկար մը ժպտելով, դժուարութեամբ ծածկելով պատուական կնոջմէն թէ այս խօսակցութիւնը ո՛րքան ծանր էր իրեն, և թէ ո՛ր ատիճան կը փափաքէր մինակ ձգուիլ իր անձկութեան հետ։ Նախ պէր ունիմ գրելիք, և գրադարան կ'իջնեմ։ Ինձի համար անհանգիստ մի՛ ըլլաք։ Բարքրը, և մանաւանդ հոգ տարէ՛ք որ ոչ ոք գայ անհանգիստ ընելու զիս։ Անշուշտ հեռաձայնով պիտի կանչեն զիս, չեմ ուզեր որ ընդհատեն զիս։

— Վատան եղիք իմ վրաս, իմ դանձս։ Ոչ ոք պիտի խոնդարէ զիս։ Եւ մի՛ վնասիք։

Միւրիէլ գրադարան իջաւ։ գնանա յարկը հասատատուած երկար եւ նեղ սրահ մը, որ ջերանոցի մը վրայ կը բացուէր։ Ամէն ուրեք օտոսկոց մշուշը ճնչէ բնակավայր մը կը դարձնէր այս երկու սովորաբար գով և հեշտալի սենեակները։ Եւ ծնգիկներուն թոյրը՝ ուժգնապէս ոլոխելով գիւրը՝ ա՛լ աւելի կ'աւելցնէր այս ճնշումը։

Միւրիէլ նստաւ սեղանին առջեւ ուր հաստատուած էր հեռաձայնը արծաթեայ թիթեղներու, ու ժամացոյցը ձեռքը սպասեց։

Ծիլդ ժամը տասնմէկին, ելեկտրական զանգակը թրթռաց։ Իսկոյն ընդունարանը տարաւ իր տիանջին, և ձօն Սալիբսի որոշ յօդաւորումը, կոտրուկ ձայնը հասան մնոր։

— Հո՞դ էք, Միւրիէլ։

— Ես հոս եմ։

— Ո՛չ ոք կրնայ մեզ լսել, բայց աւելի նախզգուշութեան համար, ֆրանսերէն պիտի խօսինք, եթէ կ'ուզէք։ Այսօր կէս օրէ վերջ պիտի տեսնէ՛ք մեր քարկամը։ Դանի մը դժուարութեանց դնով, յաջողեցանք ոչ առոյգ փոխարինել զայն իմ փափաքած տեղս։ Ոչ մէկ հոգի քաղ է այն աքանչելի օգնականներէն որոնց վրայ վստահ եմ ինչպէս իմ անձիս վրայ։ Լսեցի թէ այս պահուս անկիա ուր կը գտնուի։ Կրնամ հաստատել թէ կատարեալ ապահովութեան մէջ է ան։ Ժամը երեքին տասնները չնչկարան գացէք։ գիտեմ որ գլուխին մարդամ էք։ Սակայն ինչ որ գտնուի մեր ինքնութիւնը։ Բանի ոյժի գործածումը փոխանակ դիւրացնելու, ընդհակառակը կը զօրացնէ ազգայնականութիւնը, ուրիշ երկիրներու մէջ բնակող կարեւոր և համացեղ խմբակցութիւններու հետ միասին յարաբերութիւններէ քաշելերուելով։ Այս ազգայնականութիւնը քանի՛ հալածուի, անպատուականութեան կը մատնայ և իայտ կուգայ ամէն անգամ որ Թուրքիա դժուարութիւններու կ'ենթարկուի։ Համաշարական մեծ չարժումը Այ Սթէֆանոյի դաշնագրին յաջորդ օրը և իտալեւթուրք պատերազմին ատեն եկմէնի ապստամբութիւնը համոզիչ օրինակներ են։ Տաւրոսի հիւսիսային, արեւելեան և արեւմտեան կողմերը ապրող ժողովուրդները, յոյն միջնորդէն մինչեւ Հայ վանականը կը կրեն թրքական տիրապետութիւնը, բայց չեն ընդունիր զայն։ Արաբը անվիճելի կերպով կ'ելնէ այն ընդարձակ հողամասին մէջ, որ կը տարածուի Տաւրոսէն մինչեւ Պարսից ծոց։ Այս ամբողջ հողամասը պէտք է խաղաղեցնել։ Թուրքիա յուսահատ ազգութիւններու զարթնումին կը պարտի իր Եւրոպական նահանգներուն կորուստը։ Նմանօրինակ սպառնալիք մը կը թուի ծանրանալ իր ասիական կայսրութեան վրայ։ Ժամանակ կա՞յ իրագործելու համար քաղաքական միութիւն մը, որուն սակայն կը հակառակին թէ՛ ընութեան յարուցած արգելքները և թէ մարդոց դաշտաւոր սովորութիւնները։

Ինչ որ ալ ըլլայ, ասիական Թուրքիոյ տիրանալը քաւական ծանր գործ մրն է։ Տէրութիւնք հիմա ինչ կերպով սեռի առանձնին այս յանձնարարած և հարուստ երկիրները արժեցնելու համար։

Ինդրին լուծումը գիւրացած էր։ Երեք աէրութիւններ երկար ատեն պայքարեցան այս մասին և ազխարհագրական կացութիւնը, սատնանուած շահերը և գրաւուած դիրքերը իւրաքանչիւրին համար յատկորէն ցոյց կուսային ազդեցութեան չլլանակը, որուն կրնային յաւանիլ Ասիոյ տնտեսական բաժանումի պարագային։ Ֆրանսայի կը վիճակէր Սուրիան, Անգլիոյ՝ Պարսից ծոցը և Ռուսիոյ Հայաստանը և Սեւ ծովի անատոլեան եզերքը։

Բայց հիմա տրլեւս այնպէս չէ։ Գերմանիա, Աւստրիայէն և Իտալիայէն ետքը գալով, կրցաւ խիստ մեծ ազդեցութիւն մը ձեռք բերել և խնդիրը կնճռոտել

լում բնակչութիւնը, վե՛ւ ջանայ ամէն ինչ կը պաշտպանեն օսմ. կառավարութիւնը թշնամին չանձնել կայսրութեան երկրորդ մայրաքաղաքը։ Ասով Ակնեղ. Բ. դուռը պիտի ընդունի որ բնդունելը քանդուին և Գալիպոլիի գան հանգամանալ քաղաքին ձայրը։

Սանմանագլուխներ.— Մարիցա գետը սանմանագլուխ պիտի ծառայէ։

Կղզիները.— Ասիական եղերքէն հեռու գտնուող կղզիները պիտի յանձնուին դաշնակիցներուն (Յունաստան), իսկ մտիկ եղողները պիտի մնան Թուրքիոյ, եւրոպական վարչութեան տակ. տերութեանց կարգադրութեան համաձայն։

Այս դիմումներուն փոխարէն, Բ. Դուռը ակրութիւններէն պիտի պահանջէ եւմիական կարգ մը ապատութիւններ և պիտի պնդէ որ տարբերու ենթարկուին եւրոպացիները, որոնք մինչեւ հիմա զերծ մնացած էին քաղաքի լասիններու շնորհիւ։

*** Նրկ, մեր Վերջին ժամի Լուրերագրին մէջ ծանուցած էինք թէ պալանան պատերազմները ծանուցագրեր առած են Բ. Դրան պատերազմ Բէյիտ փաշայի, բանակցութիւններուն խզումը ծանուցանելով։ Այս մասին հետեւեալ նոր մանրամասնութիւնները կը հեռագրուին Լոնտոնէն.— Սերգ գեներալասան գրոնգնաբար Մ. Կրուիչ, որուն պաշտան յանձնուած էր բանակցութեանց խզումը ծանուցանող դիրը յանձնել օսմ. պատուիրակներուն, ժամը ճիշդ 3ին ժամանեց Բալկանը օթեւ, ուր ընդունուեցաւ օսմ. պատուիրակութեան մէկ քարտուղարին կողմէ և առաջնորդուեցաւ Բէյնիա փաշայի յարկատունը։ Մ. Կրուիչ յանձնեց դաշնակիցներուն ծանուցագիրը և անմիջապէս մեկնեցաւ օթեւէն։ Ցեռայ պնաց պատաքին դարձը պաշտանաւորը, և ծանուցագրին մէկ պատճէնը յանձնեց Սէր է. Կրէյի։ Գալանան պատերազմները այդ ծանուցագրով կ'ամրացնեն օսմ. պատուիրակութեան թէ բանակցութիւնը խզուած են։ Մ. Վենիզելոս յայտարարեց թէ ցաղը ուրեք (երէկ) պիտի մեկնի Լոնտոնէն։ Սերգ պատերազմները ա. հանանարար չարաթ, կամ առ առաւելն կիրակի պիտի մեկնի։

*** Անասարի պատճէնը Գալանան դաշնակիցներու ծանուցագրին։ Վենեմ. Տարբ լիսոր պատերազմներ Բ. Դրան հանու դրամ չկայ։ Այս տարուան պիւտճէն հինգ վեց միլիոն բոց ունի։ Բայց միայն Գ լրանան ժողովուրդներուն դէմ է որ պիտի կուռէր։ Ցերրոպական Թուրքիոյ պէս Փոքր Ասիան ալ յարձակման առարկայ պիտի չլլայ, եւ Վլոտոր փոնգի պիտի չենթարկուի։ Ասկէ ուրեմն ծանր կացութիւն չի կրնար ըլալ։»

«Թասվիրի Եփքեար» որատապալով Շերիֆի փաշայի յիշեալ յայտարարութիւնները, իր կողմէն հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'աւելցնէ.— Մարտ 31ի դէպքէն վերջ ֆրանսա ապաստանող Շերիֆ փաշա իր տակաւին ընկերներով Բարիզի մէջ «Իմենական քարոզչիներու» կուսակցութիւնը կազմեց, և Եգիպտացի իշխանութիւնէն եղող իր կնոջ դրամով Թրքերէն և ֆրանսերէն «Մէշրութիէթ» թերթ մը հրատարակելով Գալիս գտնուող կարգ մը բարձրաստիճան ապաներ ու անձնաւորութիւններ «թէշլոգիքարութեան» մէջ եւ վերջապէս այդպէսով երկրին քայքայման կործանման համար աշխատիլ և դրամ վաստակիլ չէր քաշեր, Շերիֆի փաշա իր այս ամբիներուն վրայ երկրորդ մը աւելցնելով, պատերազմի սկիզբէն ի վեր մեղի դէմ առելութեամբ և թշնամանքով լեցուն յօդուածներ գրող «Թանտի իմբագրին վերի յայտարարութիւնները ըրած է, որոնք իրենց հարեւանութեան նմայ, թարգմանելով մեր ընթերցողներուն տուինք։

Նախորդ դասդիմին օրով հայ ինքին դէպի անկեամ դիմելը ոչ մէկ հայրենակիցի աչքին չէր վրիպած։ Ամբողջ ազգը իր սիրոյ ձեռքով մխրութեան զգացումն ցուցալինորէն կը առաջէր։

Ն խորդ կառավարութիւնը ազգին հայրենասիրական արտայայտութիւններուն հանդէպ ոչ մէկ կերպով թոյլատու կը գտնուէր, ամենէն պզտիկ բողոքի և ընդդիմութեան ձայն մը հանող վասաբար կը լռեցնէր։ Վերջապէս ճնշմանն յանգեցաւ պայթումը։ Ազգը նախորդ դասդիմին ընդունած տարնութիւնը իր անունով չընդունելուն համար զայն տապալեց։ Մարտ 31ին յետոյ, սահմանադրութեան խնամատար Մահմուտ Շեվքէթ փաշային վարչապետ ըլլալը տեսաւ։

Այժմ Շերիֆ փաշա, ազգին այդ հայրենասիրական արտայայտութիւնները, կ'ուզէ իրեն «Իթթիհատ վէ Թերաքգիէ» կոմիտէ տարբաստ ենթրիկ մը ցոյց տալ։ Կը ինդրենք, թող ըսեն, իր տրոին մէջ ամենապզտիկ հայրենասիրական զգացում մը կրող ո՞ր հայրենասէրը, այնպիսի տմանակի մը մէջ գրիչով և խօսքով մեզի հակառակ եղող երկրի մը մէջ ապատանելով, մինչեւ հիմա պեռ իր հայրենիքին և հայրենակիցներուն դէմ նոր փորելու կ'ուզեսար։ Մարդ այս քանին դէմ կը զայրանայ և ոչինչ կրնար խօսիլ։

Շերիֆ փաշա, կարծես երկրին մէկ ազնուական դուչակը ըլլար, չամչնար եւ կը գրէ թէ Անատոլիի մէջ Բիւրտերը, Հայերը, Սուրիոյ և Արաբիոյ արարները, անջատողական պահանջներ ընելու պիտի սկսին և Զաթալճայի առջեւ թշնամին հոնոնց դրամ չկայ։ Այս տարուան պիւտճէն հինգ վեց միլիոն բոց ունի։ Բայց միայն Գ լրանան ժողովուրդներուն դէմ է որ պիտի կռուէր։ Ցերրոպական Թուրքիոյ պէս Փոքր Ասիան ալ յարձակման առարկայ պիտի չըլլայ, եւ Վլոտոր փոնգի պիտի չենթարկուի։ Ասկէ ուրեմն ծանր կացութիւն չի կրնար ըլալ։»

«Թասվիրի Եփքեար» որատապալով Շերիֆի փաշայի յիշեալ յայտարարութիւնները, իր կողմէն հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'աւելցնէ.— Մարտ 31ի դէպքէն վերջ ֆրանսա ապաստանող Շերիֆի փաշա իր տակաւին ընկերներով Բարիզի մէջ «Իմենական քարոզչիներու» կուսակցութիւնը կազմեց, և Եգիպտացի իշխանութիւնէն եղող իր կնոջ դրամով Թրքերէն և ֆրանսերէն «Մէշրութիէթ» թերթ մը հրատարակելով Գալիս գտնուող կարգ մը բարձրաստիճան ապաներ ու անձնաւորութիւններ «թէշլոգիքարութեան» մէջ եւ վերջապէս այդպէսով երկրին քայքայման կործանման համար աշխատիլ և դրամ վաստակիլ չէր քաշեր, Շերիֆի փաշա իր այս ամբիներուն վրայ երկրորդ մը աւելցնելով, պատերազմի սկիզբէն ի վեր մեղի դէմ առելութեամբ և թշնամանքով լեցուն յօդուածներ գրող «Թանտի իմբագրին վերի յայտարարութիւնները ըրած է, որոնք իրենց հարեւանութեան նմայ, թարգմանելով մեր ընթերցողներուն տուինք։

Նախորդ դասդիմին օրով հայ ինքին դէպի անկեամ դիմելը ոչ մէկ հայրենակիցի աչքին չէր վրիպած։ Ամբողջ ազգը իր սիրոյ ձեռքով մխրութեան զգացումն ցուցալինորէն կը առաջէր։

Ն խորդ կառավարութիւնը ազգին հայրենասիրական արտայայտութիւններուն հանդէպ ոչ մէկ կերպով թոյլատու կը գտնուէր, ամենէն պզտիկ բողոքի և ընդդիմութեան ձայն մը հանող վասաբար կը լռեցնէր։ Վերջապէս ճնշմանն յանգեցաւ պայթումը։ Ազգը նախորդ դասդիմին ընդունած տարնութիւնը իր անունով չընդունելուն համար զայն տապալեց։ Մարտ 31ին յետոյ, սահմանադրութեան խնամատար Մահմուտ Շեվքէթ փաշային վարչապետ ըլլալը տեսաւ։

Այժմ Շերիֆ փաշա, ազգին այդ հայրենասիրական արտայայտութիւնները, կ'ուզէ իրեն «Իթթիհատ վէ Թերաքգիէ» կոմիտէ տարբաստ ենթրիկ մը ցոյց տալ։ Կը ինդրենք, թող ըսեն, իր տրոին մէջ ամենապզտիկ հայրենասիրական զգացում մը կրող ո՞ր հայրենասէրը, այնպիսի տմանակի մը մէջ գրիչով և խօսքով մեզի հակառակ եղող երկրի մը մէջ ապատանելով, մինչեւ հիմա պեռ իր հայրենիքին և հայրենակիցներուն դէմ նոր փորելու կ'ուզեսար։ Մարդ այս քանին դէմ կը զայրանայ և ոչինչ կրնար խօսիլ։

Շերիֆ փաշա, կարծես երկրին մէկ ազնուական դուչակը ըլլար, չամչնար եւ կը գրէ թէ Անատոլիի մէջ Բիւրտերը, Հայերը, Սուրիոյ և Արաբիոյ արարները, անջատողական պահանջներ ընելու պիտի սկսին և Զաթալճայի առջեւ թշնամին

ԹԵՐԻՖ ՓԱՇԱՅԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Շերիֆ փաշա հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրեր է «Ա՛ն»ի.— «Պոլսոյ Պատգամաւորաց ոչ միայն վասնզի կ'ենթարկէ Օսմ. Կայսրութեան ապատութիւնը, և մանաւանդ մայրաքաղաքը, այլ կրնայ նաեւ ընդհանուր կենսատութիւն առաջ բերել։ Պոլիս գտնուած ատենս տեսայ թէ Դերմանիա և Աւստրիա գաղտնաբար և չատ նարտարարէն կ'աշխատին որ Իթթիհատ իշխանութեան գար։ Գերման չատ անձնաւորութիւններ վերջին անգամ Պոլիս գտնուած ատենս չատ պնդեցին դիս հաստատելու Իթթիհատին հետ։ Ան կոմիտէն կը տարածեն թէ Երբեակ Համաձայնութիւնը, և մանաւանդ Անգլիա անտարբեր է հանդէպ Թուրքիոյ։ Մահմուտ Շեվքէթ փաշայի, Հաքգի փաշայի և ուրիշ Իթթիհատական պետերու քաջակցութիւնը Տօլմա Պահչէի Ազգ. Ժողովին, ինչ որ չատ դիտուեցաւ, ցոյց կուտար թէ Իթթիհատականները Պասական հարցուած էր պատրաստուին։ Իթթիհատի գործունէութեան նշանները չատ էին։ Զոր. Նազիմ փաշա իր ստորագրեալ լատատեսութեամբ, որ այսօր իր կնաքովը ատենց, հրամանատարութեան բարձր պաշտօներ տուաւ։ Ինչ որ պէտք, Ֆէթհի պէյ, Ճէմալ պէյ, Հայրի, Մեհմեդուս Նախարդ օրը, Ազգատարութեան մեծ Դահլիճին մէջ Նազիմ փաշա առաջին ինձ կոչեր. «Հնա՞ դարս մակերեսը։ Իթթիհատ չպիտի կրնայ տեղէն շարժիլ։» Հիմա կը տեսնուի թէ, հակառակ իր պիտին անվիճելի արժէքին, Դահլիճին այս անհանգիստ կուսակցութիւնը ինչ արդիւնք ունեցաւ։ Սուլթան Մէհմէտ Ե. Գահէն վար պիտի առնուի, և դան պիտի քարձանայ հանանարար, գահաժառանգ Եուսուֆ Իզզէտին, որու ամէն օր կ'այցելէր Մահմուտ Շեվքէթ փաշա։ Ես տրդէն ըլլալիքը զեկուցեր էի Բեմիմի փաշային։ Ա՛ր բաները։ Բիւրտերը և Փոքր Ասիոյ քրիստոնեայ ազգերը ապակերդնացման բաղձանք յայտնած էին։ Հիմա անկախ դասակարգ չպիտի յայտանին, քանի որ իշխանութեան գլուխ կուգայ ասոնց կեղբոնական ձգտող Իթթիհատը։ Ամբողջ Եւրոպա Թուրքիոյ դէմ պիտի ըլլայ, Թուրքիա պիտի կրնայ միացած մնալ։ Իթթիհատը միտքը դրեր է մեր հայրենիքը կորուստի մատնել ու կ'ուզէ իր զեղծարար պետերը ազատել։ Գեամիլ փաշա իւրաքանչիւր նախարարութեան մէջ պատրաստել տուեր էր Իթթիհատին յանդգնաբարութիւնը ապացուցանող թուղթերը, ուստի աչքդ ոտաց ասոնց հայրենասիրութիւնը։ Երբ պատերազմը վերջանար, դիմադրութեանց պատմականները այս թուղթերուն չնորհիւ օրինաւորապէս պիտի դատուէին։ Անոնք գիտէին զայս և այս հարուածը թերին աւասիկ երկրին դլխուն։ Հանկարծափոխութիւնը մոտ է։ Պիտի կրնանչ նակայն երկար ատեն դիմադրել Զաթալճայի մէջ. վերջերս հոն տարուած պարտութեան թիգանդներուն առջեւ։ Ամէն պարագայի մէջ մենք անկարող ենք յարձակողականի ձեռնարկելու և շարունակելու պատերազմը, որովհետեւ Հայաստանի ժողովին,— Դաշնակից պետութիւնները Հայաստանի ժողովին ալեստութիւնը դադարուցին ի վեր իրենց վերջին պատնեշումին համար ի զուր երեք շաբաթ ուատեցին օսմ. լիազորներուն պատասխանին, Մինչ կռիվ Գալոյ մէջ պատահած դէպքերը իրենց ազնպէս կը դուցնեն թէ յոյս չկայ հաստատութիւն կնքելու, որով մեծապես կը դարձին թէ ստիպուած են յայտարարել որ Դեկտ. 16ին Լոնտոնի մէջ սկսած բանակցութիւնները խզուած են։

*** «Իթթիհատ» իր երէկուան թիւին Վերջին ժամի լուրերուն մէջ կը գրէ.

Ահա թէ ինչ կարգով սեպլ ունեցան ալ (երէկ) առաւօտ դէպքերը.

Ժամը 11.— Մահմուտ Շեվքէթ փաշա կը ժամանէ առաջ. դեսպանատունը, ուր իսկոյն կ'ընդունուի Բալկանիկին մարքիզին կողմէ։

Ժամը 11.15.— Արտաքին գործոց նախարար Սաիտ Հալիմ փաշա, ելմտական աշխարհի մէջ հանրածանոթ անձնաւորութեան մը հետ տեսակցելէ ետք, իր օթօմոպիլը բերել տուաւ։

Ժամը 11.25.— Վարչապետին թիկնապահներէն մէկը կ'ուղարկուի դեսպանատան առջեւ։

Ժամը 11.30.— Մահմուտ Շեվքէթ փաշա կը մեկնի աւստրիական դեսպանատունէն և կ'երթայ Ֆրանսական դեսպանատունը, ուր տեսակցութիւն մը կ'ունենայ Մ. Պոնսոթի հետ։

Ժամը 11.35.— Արտաքին գործոց նախարար Սաիտ Հալիմ փաշա Բերա Բալասէն դուրս ելելէ և կ'ուզղուի դէպի օթօմոպիլը։ Մանուկներին յանձնուած մասին խմբագրի մը հարցման պատասխանելով, նախարարը բան։

— Ազէ՛կ, ազէ՛կ... Բայց այդքան մի՛ ամապարեք։

Ժամը 11.40.— Սաիտ Հալիմ փաշայի օթօմոպիլը կը ժամանէ առաջ. դեսպանատան առջեւ։ Տակաւին նախարարը կասէն վար չիջած, Վարչապետին թիկնապահը կը մտնայ ներս և կը ծսսի։ Այս տեսակցութիւնը հարիւ քանի մը վայրկեան կը տեւէ և նախարարը, որ կասէն մէջ մնացած էր, իսկոյն հրամանի կատարեալ կատարման դէպի Բ. Դուռ երթալ։

Ժամը 12.15.— Սաիտ ազրիւբ կը լսենք թէ ծանուցագիրը յանձնուած չէ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊ

ՊԱԼԱՅՈՅ ՀԱԼԱՊԱՐԱԿԻՆ ՎՐԱՅ՝

Օսմ. կառավարութիւնը 15 ամսեկ ի վեր պատերազմական վիճակի մէջ է։ Հանրակամ ուսումնական գործերու կայուն վիճակին, Պոլսոյ վանականները կրրգան իրենց յանձնաւորութիւնները գործադրել։ Բայց պալկանեան պատերազմը ամէն քան ամենավրայ լրաս։ Բուսկլիի գլխաւոր քաղաքներուն հետ առեւտրական յարաբերութիւն ունեցող վանականները մանաւանդ չատ վնասներու ենթարկուեցան։ Կրնայ քաւել թէ այսօր չատ վանականներ, չկրնալով իրենց գործը շարունակել, մտադիր են կարգադրութիւններ ընել։ Երկէկ գրոյց տարածուեցաւ թէ քանի մը վանականներ արդէն իսկ իրենց վճարումները դադրեցուցած են։ Այս վանառատուներէն եօթը Պոլսոյ կողմը կը գտնուին, իսկ մէկը Բերա։ Անոնց պարտքը 70,000 ոսկիի կը հասնի։

ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ԿՈՂՄԷ ԱՐԱՐՈՂԱՊԵՏ ՕՇԱՆԷՆ ՊԷՅ ԱՒՍԱՐ.

Դեսպանատունը երեքշով ցաւակցութիւն յայտնեց Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր հօրեղբօր՝ արքիդուքս Բէնիէի մահուան առթիւ։

*** Բ. Դրան կողմէ ալ արարողապետ Մէհմոտ պէյ նոյն պաշտօնը կատարեց։

ՍԿԻԻՏԱՐԻ ռուսական դեսպանատան Տնօրէն Ճէմալ պէյ նոյն պաշտօնով Այտրն փոխադրուեցաւ և իրեն յաջորդեց Մուրատ պէյ։

Պէկի մանանգէտ մը քերուեցաւ Պոլիս, մայրաքաղաքին աւելածութեան գործին համար։ Ցիշեալ մանանգէտը այս գործը պիտի կազմակերպէ օտար երկիրներու մէջ եղած ձեւով։

ԿԱԼՈՒԱՌԱԿԱՆ ՆՈՐ ՕՐԷՆՔԻ քննութիւնը պիտի փոփոխուի նոր դասակիցին որոշմամբ, որպէս զի կարելի ըլլայ շուտով գործադրութեան դնել զայն։ Այս օրէնքին գործադրութիւնը կարելի պիտի ըլլայ կատարեալ վարկի դրամատուներու հաստատութիւնը։

ՏՐԱԳԻՕՆԻ կեդր. նախադատ առաջնի անդամ անուանուեցաւ Մուշի նախադատ տեսանի անդամ Սարգիս Ֆիքրի էֆ.։

*** Մուշի նախադատ առաջնի անդամ անուանուեցաւ Պօղոս նախադատ առաջնի նախորդ անդամներէն Մանչէր Սիմոն էֆ.։

ԷՏՊԷՅԻ համաձայնութեամբ Շերքի փաշա Ս. Ֆերիքեանի ասիական ասոցաւ և Զաթալճայի առջեւ թշնամին Շերքոյի հրամանատար գնդ. Հասան Բրա պէյ։ Մերիվոյ Բեան բարձրացաւ։

ՕՏԱՐ ՄԱՄԼՈՒՑ և տեղական մամլոյ գլխաւորները պիտի միացուին և մամլոյ ընդհ. տնօրէնութիւն մը պիտի հաստատուի, կրսէ «Թասվիրը Եփքեար»։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍ ՌՈՒՍ ԴԵՍՊԱՆԻՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Վիեննա, 29 Ցեվր. (Իգամ).— Հռոմի ռուս դեսպանը «Թրիպունայի խմբագիրներէն մէկուն յայտարարեց. «Եթէ պատերազմը վերսկսի, մ ա՛ներութիւնները պիտի չկրնան չկնոք մնալ։ Պատերազմը անխուսափելի է, քանի որ պալքանեան ազերութիւնները չեն ուզեր կարգերնէն թողուլ։»

ՓՈՒԱԱՌԻՊԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Վիեննա, 29 Ցեվր.— Ֆրանսական մամուլը Տէօյչ Պանքի կողմէ Թուրքիոյ դրամական օժանդակութիւն ըլլալուն Գերմանիա բաւական յարձակումներ կը գործէ Երբեակ Զինակցութեան դէմ։ Սիրելի թերթերը կ'ըսեն որ եթէ Գերմանիոյ հաւանութիւնը չըլլար, Տէօյչ Պանք փոխատուութիւն չէր ըներ։ Ֆրանս. թերթերը մասնաղութիւն կը յայտնեն։

ԻՍԼԱՄՈՒՀԻՆԵՐԸ ԿՂ ՄԿՐՏՈՒԻՆ

Վիեննա, 29 Ցեվր.— Յոյները և Պուլկարները ամէն միջոց կը գործածեն Սելանիկի Իսլամները քրիստոնեայ ընելու համար։ Քանի մը օր առաջ, երկու Պուլկարները, փոզոցին մէջ իրենց հանդիպած բոլոր Իսլամներուն եկեղեցի դրկած և մկրտել տուած են։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ ԿՂ ԿՆԵԼ

Վիեննա, 29 Ցեվր.— Պերլինի Տիւքսթոս պանքային և աուէմն կառավարութեան միջեւ 150 միլիոն ֆր.ի փոխառութեան մասին կատարուած լանակցութիւնները քանի մը օրէն կ'աւարտին։

ԹՇՆԱՄԱԿԱՆ ԶՐՈՑՑՆԵՐ

Վիեննա, 29 Ցեվր. (Իգամ).— Լրագիրներէ ոմանք Զաթալճայի առջեւ գտնուած օսմ. բանակին նկատմամբ չատամիա և թշնամական հրատարակութիւններ կ'ընեն։ Կառավարութիւնը պարտաւոր է խստիւ հերքել այս զրոյցները, որոնք երկրին վարկն ու արժանապատուութիւնը վտանգելու և Եւրոպայի հանրայնին կարծիքը Թուրքիոյ դէմ գրգռելու նպատակ կը յերբերուին։

ՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՄԻԱՑԱԾ

Վիեննա, 29 Ցեվր.— «Ցիրեմանկեղաթ» կ'ըսէ թէ Սրբազան Զինակցութիւնը ու Երբեակ Համաձայնութիւնը միանալու են։ Գերման Թերթերը թէեւ Ռուսիոյ առանձին գործողութեան մը սկսելէն կը վախնան, բայց Վիեննական լրագիրները հաւանական չեն կարծեր որ Ռուսիա այդ տեսակ ընթացք մը ընէ։ Օրինակ, «Նայէ Ֆրէյէ Բրէսէ» կ'ըսէ թէ Ռուսիա առանձին գործելու որոշում պիտի չտայ։

ՖՐ ՆՍԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻՆ ԿԱՐԾԻՔԸ

Վիեննա 29 Ցեվր.— (Սապահ) «Լը ռաթ Բարի» կը գրէ թէ Ֆէրուեանց մեջեւ գտնուած անհամաձայնութիւնները պատերազմը վերսկսելուն առթիւ անոնց հաւաքական գործունէութեան արգելք պիտի ըլլան։

Ինչպէս կ'ըսէ թէ Ֆէրուեիները մինչեւ այժմ իրենց առան որոշումներէն դուրս ելած չեն մը պիտի չընեն։ դաշնակիցներն ալ իրենց համար որոշուած

Շրջագայի հրամանատար գնդ. Հասան Բրա պէյ։ Մերիվոյ Բեան բարձրացաւ։

ՕՏԱՐ ՄԱՄԼՈՒՑ և տեղական մամլոյ գլխաւորները պիտի միացուին և մամլոյ ընդհ. տնօրէնութիւն մը պիտի հաստատուի, կրսէ «Թասվիրը Եփքեար»։

ԲՐԷՏԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Բրիստոլ ազգ. Մերիվոյ Բեան բարձրացաւ։

ՕՏԱՐ ՄԱՄԼՈՒՑ և տեղական մամլոյ գլխաւորները պիտի միացուին և մամլոյ ընդհ. տնօրէնութիւն մը պիտի հաստատուի, կրսէ «Թասվիրը Եփքեար»։

ԲՐԷՏԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Բրիստոլ ազգ. Մերիվոյ Բեան բարձրացաւ։

ՕՏԱՐ ՄԱՄԼՈՒՑ և տեղական մամլոյ գլխաւորները պիտի միացուին և մամլոյ ընդհ. տնօրէնութիւն մը պիտի հաստատուի, կրսէ «Թասվիրը Եփքեար»։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

«Մշակի» վերջին թիւերուն մէջ հետեւեալները կը կարդանք.

Դարէժէ կը տեղեկացնեն թէ՝ հայկական հարցին առթիւ հոն կազմուած յանձնախումբը վեց Մեծ Պետութիւններուն ու Էիսցեալ Նահանգներու կառավարութեանց ու կայսրերուն հեռագիրներ ղրկելով, հայրենական նահանգներու վիճակին բարւոքումը խնդրած է։ Այս հեռագիրներուն ծախք գացած է 600 ռուպիներուն։

*** Թիֆլիզ գտնուող Մ. Օրդէնին, որ եօթ ամիսէ ի վեր Պաքանեան երկիրներու մէջ կը ճամբորդէր, «Նովոյէ Վրէմիա» թերթին յանձնարարութեամբ պաշտօն ըստանձնած է այցելել բովանդակ թրքահայաստանը, և տեղեկութիւններ հաւաքել Հայոց կացութեան մասին։ Ոյգէնի ներկայացած է նաեւ Վեհ. Հայրապետին։

*** Պոլսոյ փաշա իր պատգամաւորութիւնը կազմած է միայն թրքահայերէն՝ և այս մասին պէտք եղածը գրած է Վեհ. Հայրապետին։

*** «Մոսկուա Կազէթա» թերթը «Հայկական հարցը» վերնագրով յօդուածի մը մէջ կը քննադատէ Դաշնակցութիւն կուսակցութիւնը իր նախ դդ շարժումներուն համար, դատապարտելով Թուրք օրուան իշխանութիւնը՝ որ հոդ չտանիր Հայասատանի վիճակին, և հայկական հարցին լուծման հնարաւորութիւնը Եւրոպայի կը թողու։

*** Բաղէշի քի բա ցեղապետներու ժողովը որոշած է պահանջել որ Թուրքիա անկախութիւն տայ Փիրա ժողովրդին և կամ դիմել Ռուսաստանին, որ էր հովանաւորութեան տակ առնէ զերենք։

*** Ծերակուտական Ապտիլ Գատերը յայտարարեց թէ՝ հայկական կասական ձգտումներու իրականացման պարագային Թուրքիոյ Փիրտները կ'ոչնչանան։ Ապտիլ Գատէր եղած հրաւէրներուն պատասխանած է թէ՝ Քիւրտերը իրենց բաղդը երբէք չեն կրնար կապել ոեւէ քաղաքական կուսակցութեան, բայց պատրաստ են իրենց արիւնը թափել Օսմ. կառավարութեան համար, որ միշտ ուշադրութեան կ'առնէ քիւրտ ժողովրդեան օրինական շահերը։

ԿՐՕՆԻՑ ՏԵՍԱՆԻ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՊԱԼԱԹՅԻ ԱՌԵՒԱՆԳՈՒԱՆ ԱՂՋԻԿԸ

Կրօնից տեսուչ Պէհա պէյ երէկ փոխադարձաբար այցելեց Ս. Պատրիարքին և յանուն դատական նախարարին յայտնեց թէ, նախարարը ներկայ բազմաբաղ վիճակին պատճառով քանի մը օր վերջ պիտի այցելէ, և այս մասին ներողութիւն խնդրեց։ Ասասկցութեանց ընթացքին Պալաթեան վրդ. որ հոն կը գտնուեր ցաւ յայտնեց որ դատական նախարարութիւնը առանց նկատի առնելու քաղաքական ներկայ փոփուկ վիճակը, Պալաթի աղջկան մը խնդրոյն համար Պոլսոյ մէջ իսկ վշտացուցած է Հայ հասարակութիւնը, ինչ որ գաւառի վիճակին մասին շատ դէշ ենթադրութիւններ ընել կուտայ։

Ս. Պատրիարքը ինք եւս ըսաւ թէ՝ եթէ Պալաթցի առեւանգուած այդ աղջիկը իր անյայտացած օրէն անմիջապէս ինք դիմած ըլլար, կարելի էր երեւոյթները փրկել, սակայն երբ 12 օր անիկա կը պահուի անծանօթ վայր մը և ոեւէ խնդրագիր չտրուիր կառավարութեան՝ ան նոր խլամացումին մասին, հետեւաբար Պատրիարքարանը չի կրնար ընդունիլ առանկ կրօնափոխութիւն մը՝ որ բռնութիւն կը հոտի և երբ կառավարութիւնը հեղինակը կուզէ հովանաւորել, այն ատեն կառավարութիւնը կը նկատէ առեւանգիչներուն օժանդակող։

Պէհա պէյ չի կրցաւ որոշ պատասխան մը տալ։ ըսաւ թէ ինք իրողութենէն կանխաւ տեղեկութիւն չուներ և թէ այս խնդիրը կրնայ կրօնական զրդռումի մը յանգիլ, ինչ որ լաւ չէ։ Ակէ զատ ինք ստորագաս պաշտօնեայ մըն է, եթէ Պատրիարքարանը կուզէ աղջիկը անպատճառ ձեռք անցընել, այն ատեն կրնայ դիմել իր պետին՝ դատական նախարարին, որը միայն ձեռնհասութիւն ունի այս մասին և ինք պատասխանատու չի կրնար ըլալ։ Պատրիարքը չարաթի օր գալով կրնայ տեսակցիլ այս մասին նախարարին հետ։ Բսան վայրկեանի տեսակցութենէ մը վերջ Պէհա պէյ մեկնեցաւ։

Ստոյգ աղբիւրէ տեղեկացանք թէ Պալաթցի Հայուհին երէկ օրինաւորապէս իսլամացուած է՝ մինակ իր մօր ներկայութեան և առանց Պատրիարքարանէ ղրկուած քահանայի։

ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՑԸ

Պ. Արշակ Զօպանեան այս վերնագրով երկար յօդուած մը գրած է «Մշակի» մէջ, որմէ կ'առնենք հետեւեալ ուշագրաւ մասը.

Պոլսոյ մէջ այս պահուս Թուրք կառավարութեան և հայոց միջեւ կատարուած բանակցութիւններ արժանի են բովանդակ հայութեան ամենաաչալուրջ ուշադրութիւնը գրաւելու։ Հայոց հարցը կը գտնուի ներկայ բոպէիս աւելի քան երբէք նպաստաւոր կացութեան մը մէջ։ այդ բանակցութիւնները իրենց ծոցը կը թաքցուցանեն վանդ մը, որ անհրաժեշտ է մասնանիշ ընել և չեզոքացընել։

***

Հայոց հարցը մաս նպաստաւոր փուլի մը մէջ՝ յորմէնետ հայութիւնը, միահաղոյն, դարաւոր դոռն փոքնաւորիչնէն թրատուած, քնաղդական ձգտումներուն ինքնարեր յանձնումով մը ըմբռնեց հուսկ ուրեմն, թէ թրքական ցաւագին գաղափն վճռական լուծում մը ստանալու համար անհրաժեշտ էր նախ և առաջ Ռուսիոյ համակրութիւնն ու աջակցութիւնը վստաքկիլ։ Ամենայն Հայոց Հայրապետարանը, Կովկասի հայութիւնը, Պոլսոյ Հայոց ազգերը, Թուրքական հասարակութեան այլ և այլ հատուածները, ներկայացուցիչները, արտասահմանի գաղութները մեծ համամբ դի եղին Ռուսիոյ։ Արդիւնքն իսկոյն գոյի եկաւ, ուստ մամուլին և քաղաքական շրջանակներուն մէջ համակրանքն շարժում մը ստեղծ ի նպաստ Թրքահայոց դատին։ ռուս կառավարութեան ղեկավարները մեր Հայրապետին կոչմէ իբր պաշտօնական պատուիրակ ներկայացող Մեսրոպ Եպիսկոպոսին յայտարարին, թէ Ռուսիան պատրաստ է հայոց հարցը ձեռք առնել և պայմանեան պատերազմէն ծագած հարցերը քննելու համար պետութեանց միջեւ տեղի ունենալիք բանակցութեանց օրակարգը մտցնել զայն ու խորհուրդ տուին, որ հարցը դիմեն նաեւ Պերլինի դաշնագիրն ստորագրող միւս պետութեանց։

Այդ դիմումը, զոր խորհուրդ կուտային Ռուսիոյ մինիստրը նախագահն ու արտաքին գործոց մինիստրը, արտասահմանի հայերը արդէն իսկ անպայման կերպով սկսած էին կատարել 2–3 ամսէ ի վեր։ Բնականաբար, ինչպէս ալ Ռուսիա կոչուած ըլլայ թրքահայ դատին լուծման մէջ էական դերը խաղալ, ան չի կրնար այդ դերը միանակ կատարել։ այդ հարցը հիմնուած է 61րդ յօդուածին վրայ, զոր ընտրագրած են՝ Ռուսիայէն զատ՝ եւրոպական միւս հինգ մեծ պետութիւնները։ միջազգային հարց մըն է ան, և վեց պետութեանց համաձայնութեամբը միայն կրնայ լուծուիլ, գլխաւորապէս Ռուսիոյ, Անգլիոյ և Ֆրանսայի, որ 1815ին մասնաւորապէս զբաղեցան այդ հարցով։ Հայասատան քննիչ յանձնաժողով ուղարկեցին, մայիսեան ծրագիրը խմբագրեցին և առաջարկեցին սուլթանին։ Արտասահմանի հայերը ըրին այս վերջին ամիսներուն մէջ՝ ինչ որ կարող էին, օրպէսզի ոնդիլական և ֆրանսական կառավարութիւնները Ռուսիոյ աջակցին չուտափոյթ և արմատական լուծում տալու հայոց հարցին։ Բանակցութիւններ սկսան այդ նպատակով երեք կառավարութեանց միջեւ։ հայանպաստ յօդուածներ սկսան երեւալ ֆրանսական և անգլիական մամուլին մէջ։ Հայ գաղութները դիմեցին վեց մեծ պետութեանց և ամերիկեան հանրապետութեան, խնդրելով որ անոնք ձեռք առնեն հայոց հարցը։ Այդ խնդրագիրներն արդէն ուղարկուեցան և առանց ազդեցութեան չմնացին անշուշտ։ Ցիրանարարութիւնը, վե՛ւ ջանայ ամէն ինչ կը պաշտպանեն օսմ. կառավարութիւնը թշնամին չանձնել կայսրութեան երկրորդ մայրաքաղաքը։ Ասով Ակնեղ. Բ. դուռը պիտի ընդունի որ բնդունելը քանդուին և Գալիպոլիի գան հանգամանալ քաղաքին ձայրը։

Սանմանագլուխներ.— Մարիցա գետը սանմանագլուխ պիտի ծառայէ։

Կղզիները.— Ասիական եղերքէն հեռու գտնուող կղզիները պիտի յանձնուին դաշնակիցներուն (Յունաստան), իսկ մտիկ եղողները պիտի մնան Թուրքիոյ, եւրոպական վարչութեան տակ. տերութեանց կարգադրութեան համաձայն։

Այս դիմումներուն փ

սայի կիսապայծառնական օրկան «Թանը» հրատարակեց Փարիզի հայ գաղութին կողմէ Ֆրանսական հանրաքուեարկութեան նախագահին ուղղուած խնդրագիրը, և քանի մը օր յետոյ հայանպաստ ուժեղ խմբագրական մը՝ մը դասին նուիրելով։ Երբեակ համաձայնութեան մէջ կայ այս միջոցիս իրական համակրութիւն դէպի հայոց հարցը, և անոր անմիջական ու լուրջ լուծում տալու անկեղծ տրամադրութիւն։ Կը մնայ չնչիլ Երբեակ Նիզակակցութեան պետութիւններուն ազդեցութիւնը։ Ասոր համար պէտք է ապրարին Ռուսիա, Ֆրանսա և Անգլիա՝ մէկ կողմէ, հակ հայերն ալ միւս կողմէ իրենց բոլոր կրցած մղումներով։ Եւ անհնար չէ այդ ազակցութիւնը ձեռք ձգել, որովհետև այդ երեք պետութիւններէն ոչ մէկը թրքահայ հարցին լուծման մէջ իր է։ կան շահերուն վնասող բան մը չունի տեսնելու։ Ատկէ զատ Իսլէա արդէն միշտ համակիր եղած է հայ ժողովրդին և հայկական դատին։ Ամսոթիս, կասեցիկ երկիր, ուր քրիստոնէական զգացումը զօրեղ է և որուն վճռապեսն ու կառավարութիւնը ամենասոր յարգանք ունին հայ ցեղը իրենց մայրաքաղաքին մէջ հոյակապօրէն ներկայացնող Մխիթարեան միաբանութեան համար, հաստատական է, որ չմերժէ իր ազակցութիւնը։ Դժուարութիւններ կրնան ծագիլ միայն Գերմանիայէն, բայց հոն ալ, եթէ կառավարական շրջանակները հակակիր են հայոց դատին, ժողովրդին մէջ կան նարեւոր տարրեր, որ կի համակրին հայ ժողովրդին և կը յոյսեն զայն։ ուստի անկարելի թիւն չկայ, որ կառավարութիւնն ալ՝ վերջ ի վերջոյ դէթ ուսի փոխարինութեան պահանջումով, իր համաձայնութիւնը չտրէ։ Իսկոն այն էր մեզի համար, որ Ռուսիա կամենար հայոց հարցը ձեռք առնել։ քանի որ այդ արդիւնքին հասանք, և Ռուսիոյ հետ Ֆրանսա և Անգլիա ստուգապէս տրամադիր են լուծում տալ այդ հարցին, անոնց համար անհնար չէ երբեակ Նիզակցութեան հաւանութիւնն ստանալ, մանաւանդ որ աւտարեւոյթ խնդրոյն մէջ Երբեակ համաձայնութիւնը մեծ զիջողութիւններ բրաւ Երբեակ Նիզակցութեան, ու ասելի եւս դիւրին պիտի դառնայ, որ հայոց հարցին մէջ Երբեակ համաձայնութիւնը յաջողի ծրագիր մշակել Երբեակ Նիզակցութեան ձեռք ձգել։

Անվիճելի է ուրեմն, որ հայոց հարցը, որ բոլորովին մեռած կը կարծուէր. եւ իրօք ալ գրեթէ մեռած էր՝ Եւրոպայի պաշտօնական շրջանակներուն համար, բոլորովին վերակենդանացած է այժմ, օրուան հարց դարձած և նպաստաւոր ուսյուսաւոր փուլի մը մէջ մտած։

* * *

Ահա ճիշդ այս վայրկեանին է, որ թիւրք վարմարութիւնը, որ դեռ քանի մը ամիս առաջ հայկական հարցի մը գոյութիւն իսկ չէր ընդուներ և հարցնկն նանանդներու մէջ տեղի ունեցած խմբագրութեանց մասին հայոց գանգատներ՝ հայկական հարցը արուեստական օրէն ստեղծելու համար քանդարքի մի ջորներ կը նկատէր, յանկարծ ինքն իսկ նշմարել սկսաւ, որ իրօք գոյութիւն ունի եղեր այդ հարցը, և մեծ իրատանցումով ինքզինքը արամադիր ցոյց կուտայ լուծել զայն։ բարենորոգման ծրագիր կր խմբագրէ, քննիչ յանձնաժողով կը կազմէ Հայաստան զրկելու համար, նախկին պատրիարք Օրմանեան սրբազանը և քանի մը երեւելիներ կը հրաւիրէ խորհրդակցութեան, բանակցութիւններ կը սկսի թիւրքահայութեան անպաշտօն և տեղոյ պաշտօնական ներկայացուցիչներուն հետ։ Թիւրք կառավարութեան այս ամբողջ կեղծարար հիւանդոտ հայասիրական բորբոքումը՝ կապացուցանէ ինքնին թէ հայկական հարցը Եւրոպայի կառավարական շրջանակներու մէջ արդէն չատ հասունցած է, և այդ բոլոր իրարանցումը իրեն՝ միմիայն նպատակ ունի խոստումներով խեղդել հայկական հարցը. առաջն սանել եւրոպական լուրջ միջամտութեան մը։ Պոլսոյ մէջ, Պատրիարքն ու Ազգ. Վարչութիւնը ուրիշ կերպ չեն կրնար ընել անշուշտ, քանի եթէ չարուենակել այդ քանակցութիւնները թիւրք կառավարութեան հետ. քանի միւնոյն ատեն պէտք է որ անոնք դիմեն նաեւ Պերլինի դաշնադիրն ստորագրող վեց պետութեանց, ստիպեալ իրենց իրաւունքն ու պարտականութիւնն է։ Ու պէտք է մանաւանդ երբէք չհաւանին թիւրք կառավարութեան հետ առանձին բանակցութիւններով համաձայնիլ մի յանցիլ հայկական հարցը լուծուած յայտարարել։ Ինչ ալ խոստանայ Թիւրք կառավարութիւնը, Հայոց Պատրիարքն ու Ազգ. Վարչութիւնը իրաւունք չունին հայկական հարցը լուծուած յայտարարել։ քանի որ այդ հարցը միջազգային է ու եւրոպական վեց պետութեանց միջամտութիւնն ու դրդակցութիւնը անհրաժեշտ է անոր վերջնական լուծում մը տալու համար։ Ու ասրակոյս չկայ արդէն, որ մեր Պատրիարքն ու Ազգ. Ժողովը, որոնց ազգասիրութիւնն ու լրջամտութիւնն յատնի են, այդպէս ալ պիտի վարուին։ Իսկ այն անպաշտօն անձնաւորութիւնները, զորս թիւրք կառավարութիւնը դիտմամբ հրաւիրած է խորհրդակցութեան Պատրիարքարանի և Վարչութեան վարկը կոտրելու։ Հայոց միջեւ երկպառակութիւն յառաջ բերելով հայութիւնը Եւրոպայի առջեւ պատակեալ ցոյց տալու համար, շատ լաւ բրած են — և էն ուռաջ Օրմանեան սրբազանն է որ աչքէն է բուած — յայտարարելով թէ լրենք կարող են միայն իրենց անհատական կարծիքը յայտնել, թէ իրաւունք չունին Ազգին անունով բանակցելու և թէ թիւրքահայութիւնը ներկայացնող պաշտօնական մարմիններուն հետ պէտք է բանակցի կառավարութիւնը։

Կասազդն պիտի ըլլար ասկայն, որ, այս յայտարարութիւնն ընելէ յետոյ մատնանանդ, այդ անձնաւորութիւնները թաղրոմին քաշուէին. և թիւրք Եւրոպան կառավարութեանց հետ բանակցութիւններ թողնէին մը միայն պատրիարքին և ազգային վարչութեան։ Ասիկա անհրաժեշտ է. նախ որովհետև անիմաստ է ինքնին, որ խումբ մի անպաշտօն անհատներ, ինչ ալ ըլլայ իրենց անձնական արժէքը, կառավարութեան հետ չարաշնորհ ունենալ բանակցութիւններ, նոյն իսկ դուռ խորհրդակցական բնոյթ ունենալ, անհրաժեշտ է նաեւ, որովհետև թիւրք կառավարութեան ամբողջ ներքին փափաքն է հայերը ետ կեցնել Եւրոպային դիմելու իրենց որոշումն։ Թիւրքիոյ արտաքին գործոց մինիստր Նորատունկեան էֆէնտին ազգային վարչութեան խորհուրդ է տուեր չդիմել Եւրոպային ու թիւրք կառավարութեան հետ համաձայնութեամբ լուծել հարցը, ու ինչպէս Վիմանամ Պոլսոյ հայ ազանրու չրջանակներէն ոմանց մէջ ձգաձուներ կան կառավարութեան հետ գլուխ գլխի բնդունելը փակելու, և վաւերաթղթ ու «Ժամանակի թերթերը այդ ձգաձուին արձագանգ կը հանդիսանան, անգիտակից գործիքներ դառնալով դաւի մը, որուն արդիւնքը պիտի ըլլայ, եթէ յաջողի, հայկական դատին սպանումը։ Այս չափ ու վանդալից կացութեան վերջ տալու համար՝ անհրաժեշտ է, որ թիւրք կառավարութիւնն ու հայոց պատրիարքարանը դէմ դէմի մնան միայնակ, և հայոց Պատրիարքարանը կարենայ խօսիլ Իբրեւ մրակ հարապատ ու իրաւասու ներկայացուցիչը բովանդակ թիւրքահայութեան։ Իսկ նոյն թիւրք Ատանայի կոտորածէն ու այս վերջին տասնամեայ գրական չորս տարիներուն կատակերգութիւնէն յետոյ՝ կառավարութեան քարեացակամութենէն ու և արդիւնք սպասող մեր հարենակիցները չատ լաւ պիտի ընէին, եթէ երբ դեռ ուշ չէ ետ քաշուէին այդ սխալ ճանբէն, ուր մոլորած են, մտնէին իրենք ալ այն շաւղին մէջ, զոր վերջնապէս ընտրած է ամբողջ հայութիւնը, որովհետև բացարձակապէս անհրաժեշտ է, որ այս պատմական մեծ բարեփոխ հայ ժողովուրդը իր ամբողջութեան մէջ համաձայն ու համերաշխ ելլայ, միայն ուղղութիւն մը և ծրագիր մը ունենայ և անով ներկայանայ իրր մէկ մարդ մը՝ Եւրոպային ու թիւրքին առջեւ։ Վերջին 3–4 ամիսներուն մէջ, հայ ժողովուրդը մեր պատմութեան մէջ նմանը չտեսնուած հրաշալի նոյնազգացութեամբ մը՝ ինքնաբերաբար ցոյց տուաւ, ամէն կողմ, այդ ցանկալի համերաշխութիւնը և համաձայնութիւնը ազգային գասին հանդէպ ազգային ուղղութեան մասին այն է դիմել եւրոպական վեց պետութեանց ու գլխաւորապէս Ռուսիոյ, հայկական հարցին լուծումը փնտռել ընդհանրապէս եւրոպական ու մասնաւորապէս ռուսական հովանաւորութեան տակ։ Ողբալի բան պիտի ըլլար եթէ համերաշխութիւնը քայքայուէր այս պահուս, երբ մեր հարցը կը գտնուի (նոյնիսկ 4–5 ամսէ վեր մեր բանած ճիշդ և ուշիմազգութեան շնորհիւ) աւելի քան երբեք նպաստաւոր կացութեան մը մէջ։ Ուրեմն ամէն ջանք պէտք է թափենք. որ Պոլսոյ հայոց մէջ անհամաձայնութիւն, պառակտման ոգի չմնայ, և պատրիարքարանն ու ազգ. Վարչութիւնը՝ պաշտօնական իրր ներկայացուցիչ բովանդակ թիւրքահայութեան՝ իրենց վրայ կեդրոնացած զգալով ամբողջ հայ ժողովրդին վստահութիւնն ու հոգատարութիւնը, խօսին թիւրքին ու Եւրոպային, ինչպէս որ պայմանները կը ներեն իրենց։ Մնացեալը այսինքն գործին ամենամբեւռոր մասը, պիտի ընեն մեր Կովկասի հայ եղբայրները՝ Ամենայն Հայոց Հայրապետն ի գլուխ, և արաասամանի Հայերը։ Ասոնք ոչ մէկ պէտք ունին թիւրք կառավարութեան դիմելու կամ անոր հետ բանակցելու. անոնց դերն է դիմել միայն ու միայն Եւրոպային, ցանալ հանրային կարծիքը, քաղաքական անձնաւորութիւնները յանդգնել հոյիկական պատգամաւորութեան նոյն ուղղութիւնը կատարելիք գործին։

Կովկասի և արաասամանի հայոց գործունէութեան հիմնական սկզբունքները պէտք է ըլլան հետեւեալները. 1) Ոչ մէկ վրդովումներ ունենալ խստաբարոյ վրայ և զայդ յայտարարել եւրոպական կառավարութեանց. 2) Ոչ մէկ բանակցութեան մտնել թիւրք կառավարութեան հետ. 3) Ցանձնել հայոց հարցը եւրոպական պետութեանց ձեռքը և խնդրել, որ անոնք ուղղակի բանակցին թիւրք կառավարութեան հետ և անոր պարտադրեն բարենորոգմանց լուրջ ծրագիր մը և այդ ծրագրին անմիջական ու ամբողջական գործադրութեան իրենք իսկ հսկեն և մասնակցին։

Վ.ՀԱՓԱՌ. ԿԱՑՈՂԻԿՈՍԻ ԿՈՆԴԱԿԸ

ԳԻՄՐԻ ՄԱՌԱՑ ԵՒՍՈՒԻՍԻ ԲՐԻՍՏՈՍԻ

և անառաջնորդի կամքն Առաջնոյ Եպիսկոպոսապետ և Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց ծայրագոյն Պատրիարք Համազգական Նախամեծար Աթոռոյ Արարատեան Առաջնորդական Մայր եկեղեցւոյ որքոյ կաթուղիկէ Էջմիածնի.

Գերապատիւ ժամանակաւոր կառավարչի Տեմին Տփխեաց ազգ Եփրեմ եպիսկոպոսի հարազատ Մայր Աթոռոյս օրհնութեամբ յայտ առնեմք։

Յառաջիկայ 1913 ամի լրանալ, 300 ամ Թագաւորութեան Տանն Բօմանովի և որպէս յայտնի է Դերապատուութեան Ձերում ամենայն հայատակք երկրի առանձին ինն եռանդեամբ ուզեալ զմեծ տօնն։ Մեծ հառուած հայազգեան ցեղիս անդամ մի բնդ հովանեաւ Մեծազօր Դահակալաց չարաւոյց Տանն Բօմանովեան կեան անդորրութեամբ, վայելելով զամենատեսակ բարիս համահաւասար ընդ այլ ազգինս հպատակս Ռուսաստանի։ Որպէս արտայայտութիւն երախտագիտութեան մերոյ ազնիւ, պատուիրեմք չրջարերական գրութեամբ յանձնարարել նախ ի 20 փետրվարի 1913 ամի կատարել հանդիսաւոր հոգենանգիստ վասն յիշատակին Թագաւորաց և Կայսերաց Տանն Բօմանովեան, ի 21 փետրվարի զկնի պատարագի հանդիսաւոր գոհացողական մաղթանս վասն արեւշաւութեան Օգոստափառ Կայսերս, Կայսրուհեաց, Ժառանգի և ամբողջ Թագաւորական Տանն Ներքնայութեամբ ամբողջ դասի հոգեւորականաց լրութեամբ կնքմիրդպրոցաց, հոգաբաձուաց, ուսուցչաց, աշակերտաց և աշակերտուհեաց։ Որոյ ի կարգել զդրոցական հանդէսն և տալ արձակել զծխական դպրոցս և Ներքնեան դպրանոցն երեքօրեայ ժամանակի, այն է ի 20էն փետրվարի ցՀ3 նոյն ամսոյ։

Ողջ լերուք, զօրաշնչել ի Տէր և օրհնեալ ի միոջէ։ Ամէն։

Գէորգ Ե. Կաթ. Ամենայն Հայոց
Ի 28 դեկտ. 1912 ամի
Հոս տամարի ՌՕԿԲ.

Ի հայրապետութեան մերում Ե. ամի
Յարարատեան Մայր Աթոռս Ս. Էջմիածնի
Ի Վաղարշապատ Թ. 1859

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԻՒԹԻՃԵԱՆ ԵՊԻՍԿ.Ի ՆԱՄԱԿԸ ԱՆԳԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ

Եւրոպայի առաջնորդ Տ. Իւթիճեան Եպիսկոպոս դրաւոր դիմում մը ըրած էր Անգլիոյ Ճորճ Ե. Թագաւորին, պատասխան ստացեր է Անգլիոյ արտաքին գործոց Նախարարութենէն թէ Ն. Վ. Թագաւորն ընդունած է իր նամակը և յանձնած է արտաքին գործերու Նախարար Սըր Էտ. Կրէյին։

ՍՈՒԶՈՎԱՑԻ ազգայինները գրով մը խնդրած են որ իրենց թեմը Ռումանիոյ հովութեան կապուի, քանի որ Եւրոպայի առաջնորդը ո և է ակնարկ չի ներեր իրենց բարոյական վիճակին վրայ։

ԱԶԳ.– Որոշած և ձեռնարկած ըլլալով պատասխանութիւնը, Թարգմանչեան անց չանտակութիւնները և անտեղեր անխղճութիւնները պարզող, Հասարակաց Դատաստանին անունով գրքոյկի մը, կը ինդրեմ որ բոլոր անոնք որոք ո և է պահանջ կամ նեղութիւններ ունին հանին կարելի եղածին չափ չուտ խմացնելու նեղեւեալ հասցէով.

ՆՇԱՆ ՄԻՆԱՍԵԱՆ
Կալաթա, Թիւտավէնտիկեար խան

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄԻ ԼՈՒՐԵՐ

ԾԱՆՈՒՑԱԳՐԻՆ Պ. ՏԱՍԽԱՆԸ ՀԱՂՈՐԴՈՒԱԾ

ԶԻՆԱԴԱԴԱՐԻ ԼՈՒԾՈՒՄԸ ՊԱՇՏՕՆԱՊԷՍ ՅԱՋՏԱՐԱՐՈՒԱԾ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ Կ'ՍԿՍԻ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ՕՐ՝ ԺԱՄԸ 7ԻՆ

Վերջապէս երէկ օսմ. կառավարութիւնը մեծ ատրութեանց ծանուցագրին պատասխանը յանձնեց, Աւստրիական դեսպանին երբ զինադադարը խզուած և որոշեալ ժամուն պատերազմի վերսկսելու հրամանը տրուած էր։

Երէկ առաւ վարչապետը որ. օսմ. պատուիրակներէն երկար հեռագիրներ առացած էր յարաբերութեանց խզման վրայ, վէս օրէ առաջ հեռագիր մը ստացաւ Զաքմանցէ որ մէջ կը յայտնուէր թէ զորավար Սավոֆ, բանակցութեանց խզուած լլալը օսմ. բանակին իմացնելով, յայտարարած է թէ զինադադարը վերջացած և որոշեալ ժամուն այսինքն չորս օր վերջ պատերազմի պիտի ձեռնարկէ։

Վարչապետը այս հեռագրին վրայ իսկոյն աւստրիական դեսպանատունը երթալով մարքի Բալլամիչինի հետ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ։ Այս տեսակցութենէն վերջ նկատելով որ արտաքին գործերու նախարարը տեղեկութիւն չունի տակաւին իր տացած խրատ կարեւոր լուրերէն հարկ տեսաւ ծանուցագրին պատասխանը աւստրիական դեսպանին յանձնելէ առաջ մը խորհրդակցիլ արտաքին գործերու նախարարին հետ, թերեւս փոփոխութեան մը պէտքը կը զգացուէր։ Այս պատճառով Մահմուտ Շեվքեթ փաշա աւստրիական դեսպանատունէն ելլելէ ետքայ իր թիկնապահ եղբայրը հարիւրապետ Մեհմետ պէյի պայտօն յանձնեց սպասել դեսպանատան դրան առջեւ և իմացնել Սայիտ Հալիմ փաշայի թէ զինքը չտեսած ծանուցագիրը չյանձնէ։

Այս հրամանը կատարուեցաւ։ Իսկ Շեվքեթ փաշա Ֆրանսական դեսպանատունը երթալով Մ. Պոմասի հետ կարեւոր խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ։ Այս տեսակցութենէն վերջն ալ վարչապետ և արտաքին գործերու նախարարը միասնաբար երեք ժամուան խորհրդակցութենէ մը վերջ յարմար դատած են ծանուցագիրը տալ և իսկոյն մատուցուած է աւստրիական դեսպանին հետեւեալ ծանուցագիրը.

ԾԱՆՈՒՑԱԳՐԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԻՆ ՊԱՏՃԷՆԸ

Բ. ԴՐԱՆ ԿՈՂՄԷ ՊԱՇՏՕՆԱՊԷՍ ՀԱՂՈՐԴՈՒԱԾ

Մարեւ ստորագրող Արտաքին գործոց Նախարարս, Աւստրիոյ, Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Ռուսիոյ, Գերմանիոյ և Իտալիոյ դեսպաններուն կողմէ ամսոյս 17ին Նախորդիս տրուած հաւաքական ծանուցագրին բովանդակութիւնը տեղեկացաւ։

Օսմ. կառավարութիւնը չտարակուսիր հաստատելու թէ հաշտութեան կնքումը ընդհանուրի շահերուն կը համապատասխանէ, և կը խոստովանի թէ լաւագոյն է կարելի եղածին չափ չուտ վերջ տալ պատերազմի մը, որուն շարունակման ոչ մէկ կերպով կ'ուզէ պատճառ տալ։

Վերը յիշուած ծանուցագրին մէջ Տէրութիւնները իրենց սկզբունք ընտրած են Օսմ. կառավարութեան խորհուրդ տալ որ Էմիրէնէ ձգէ Պալքանեան դաշնակիցներուն և եգէական ծովուն կղզիներուն բախտը որոշելու խնդիրը իրենց յանձնէ։

Օսմ. կառավարութիւնը շատ մեծ զոհողութիւններ յանձն առնելով իր հաշտարար ոգիին անժխտելի ապացոյցները տուած ըլլալը յայտնել պարտականութիւն կը համարէ։ Էմիրնէի քաղաքը իսլամական քաղաք մը և Թուրքիոյ երկրորդ մայրաքաղաքը ըլլալով, ինչպէս նաեւ Օսմ. պետութեան հետ անբակտելի կերպով կապուած ըլլալով յիշեալ քաղաքի յանձման լուրը Նոյնիսկ ամբողջ երկրին մէջ այնպիսի յուզում և ըմբոստացում մը առաջ բերաւ որ Նախորդ Դաշինքը ստիպուեցաւ հրաժարական տալ։ Ասով հանդերձ Օսմ. կառավարութիւնը իր խաղաղասիրական տրամադրութեանց իրր վերջին փաստ մը տուած ըլլալու համար, Էմիրնէ քաղաքին Մարիցայի ձախ ափին վրայ գտնուած մասը իրեն վերապահելով՝ ոչ ափին կողմը գտնուած միւս մասին կարգադրութիւնը տէրութեանց որոշման յանձնելու տրամադիր է։

Մակեդոնիոյ և Եգէական կղզիներուն մասին մէջ ըլլալով, յիշեալ քաղաքամասին Օսմ. գերիշխանութեան տակ մնալը, Օսմ. կառավարութեան համար այնպիսի անհրաժեշտութիւն մըն է, որ երկիրը շատ ուժասի հետեւանքներու ծնունդ տուող բաժանման մը չենթարկելու համար այս անհրաժեշտութիւնը անտես առնել անկարելի է։

Գալով Եգէական կղզիներուն, Օսմ. կառավարութիւնը այս կղզիներէն մէկ մասը Յարտանելի նեղուցին մօտ ըլլալուն պատճառով՝ անհրաժեշտ կը նկատէ մայրաքաղաքի պաշտպանութեան համար, իսկ Ասիական Թուրքիոյ լրացուցիչ մէկ մասը կազմող միւս կղզիները Անատոլուի ապահովութեան տեսակետէն նոյն չափով անհրաժեշտ ըլլալը ծանուցանել պէտք կը գտայ։

Այս կղզիներուն վրայ, օսմ. կառավարութեան ազդեցութիւնը նուազեցնելու գաղտոյ, ո և է կարգադրութիւն զանոնք պիտի դնէ այնպիսի վիճակի մը մէջ, որ դրացի եղերքներուն վրայ խռովայոյզ ազդեցութիւն մը պիտի ունենայ։ Եւ ասոր հետեւանքը այն պիտի ըլլայ, որ Եւրոպայի հանգստութեան և անդորրութեան մինչեւ հիմա սպառնացող Մակեդոնիոյ նեղուցին վիճակը նոր եւս պիտի ստեղծուի։ Այդպիսի կարգադրութիւն մը, որուն օսմ. հանրային կարծիքին վրայ առաջ բերելիք յոռի տպաւորութիւնը մէկ կողմ ձգենք, բացայայտ է որ տեւական խաղաղութեան հաստատումին և օսմ. կառավարութեան, խուսափանութեան և ամրապնդումին փափաքող աէրութեանց բաղձանքներուն իսկ հակառակ է։ Ուստի, օսմ. կառավարութիւնը Եւրոպայի շահերուն հետ կապ ունեցող Յարտանելի նեղուցին ամբողջականութիւնը պահպանել պայման դնելով պաշտպանեան կառավարութեանց զրաւման տակ գտնուող կղզիներու մասին տեղութեանց տուած որոշումը կրնայ ընդունիլ։ Օսմ. կառավարութիւնը համոզուած է որ մեծ տէրութիւնները, մինչեւ հիմա ցոյց տրուած մեր զոհողութիւնները արդարացիօրէն գնահատելով առաջիկայն պաշտանեան դաշնակիցներուն կողմէ տեղի ունենալիք ո և է նոր պահանջ երբ մերժուի Բ. Դոնէն տէրութիւնը իրաւունք պիտի տան մեզ։

Բ. Դուռը ճշմարիտ գոհունակութեան զգացումով մը իրր մուրհակ կ'ընդունի իր երկրին զարգացման համար հարկ եղած նիւթական և բարոյական խոստացուած աջակցութիւնները և յոյս ունի որ կատարելագործ ազատ պիտի թողուի այդ նպատակին հասնելու համար, ազատ մաքսային դրութիւն հաստատել, որուն ոչ միայն օսմ. հպատակները ենթակայ պիտի դառնուին այլ նաեւ օտարահպատակներն ալ։ Միւս կողմէ Օսմ. կառավարութիւնը յոյս կը դնէ տէրութեանց վրայ, որ հաշտութենէ ետքը, երկրին թղթատարական գործառնութիւնները կանոնաւորելու նպատակով, օտար թղթատուները և քարիթիւլասիոնները ջնջելու հաւանութիւնը չպիտի զլանան և այս կերպով միայն կարելի պիտի ըլլայ իրենց կողմէ հաւաքական ծանուցագրին մէջ խոստացուածները պիտի իրագործել։

ԱՐՏ. ԳՈՒՐԴ. ՆԱԻ.

ԹՇՆԱՄՈՒԹԵԱՆՑ ԵՐԲ ՊՈՒՏԻ ՎԵՐՍԿՍՈՒԻ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՋՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ՝ ԲԱՆԱԿՑԵԼԷՆ

Այսօր (երէկ) Պուլկարներու կողմէ զինադադարը լուծուած հռչակեցաւ։ Էստ զինադադարի պայմանագրին Բշ. իրիկուան ժամը 7ին թշնամութիւնք պիտի վերսկսին։

ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ ՆԱԽԱՐԱՐԸ

ՊԱՇՏՕՆԱՊԷՍԿԸ ԾԱՆՈՒՑԱՆԷ ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒՆ ԹԷ ԶԻՆԱԴԱԴԱՐԸ ԼՈՒԾՈՒԱԾ Է

Պուլկար քանակին ընդհ. հրամանատարին կողմէ զինադադարը լուծուած ըլլալով և այս պարագան եւս օսմ. կառավարութեան ծանուցանելով, զինադադարի յորդոր յղուածին համաձայն, զեկուցումն չորս օր ետքը թշնամութեանց պիտի վերսկսուի Հետեւաբար կը ծանուցուի աւստրիան, Ժողովրդական թէ ազգային արամադրութեան և համբաւին պահպանման համար ո և է զոհողութիւնէ ետ չպիտի կենանք, այս պարագան պէտք է ժողովրդեան ծանօթ ըլլայ, որպէսզի անդորրութեան և համերաշխութեան խանգարման պատճառ եղող ո և է արարքի տեղի չտրուի։

ԴԵՍՊԱՆՆԵՐԸ ԿԸ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԻՆ

Ֆրանսական դեսպանը Մահմուտ Շեվքեթ փաշան ընդունելէ վերջ իսկոյն ռուսական դեսպանատունը երթալով խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ։ Մ. որ կերպի հետ։ Երկէ օրուան քաղաքականութեան ստացած խիստ ապշեցուցիչ վիճակին վրայ, Պոլսոյ մեծ տէրութեանց դեսպաններ խորհրդակցութիւններ կատարեցին։

Դեսպանները երէկ ուշ ատեն Բ. Դուռ գալով արտաքին գործերու նախարարին այցելեցին։

Մահմուտ Շեվքեթ փաշա երէկ գիշեր գերման դեսպանատունը այցելեց։

Բ. ԴՐԱՆ ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆԸ ՕՍՄ. ԴԵՍՊԱՆՆԵՐՈՒՆ

Երէկ Արտաքին Գործերու նախարարութեան կողմէ Մեծ Տէրութեանց մատուցուած ծանուցագրին պատճէնը հաղորդուելով օսմ. դեսպաններուն շրջաբերական մը ալ ուղղուած է, որու մէջ կը յայտարարուի թէ օսմ. Կառավարութիւնը մինչեւ խաղաղասիրական ընթացքի մը հետեւած է և սակայն Պալքանեան ազգերու թիւնը յայտարարութեանց խզում հայտնած են առանց իսկ ոպասելու օսմ. կառավարութեան կողմէ Մեծ Տէրութեանց դիմումին տալիք պատասխանին, հետեւաբար կը յայտարարուի թէ օսմ. կառավարութիւնը բնականաբար պիտի պաշտպանէ իր իրաւունքները և սակայն պէտք կը զգայ յայտարարելու թէ ապագայ ամէն կարգի պատասխանատուութիւնը կը պատկանին Պալքանեան Տէրութեանց։

Երէկ նախարարաց խորհուրդը Բ. Դրան մէջ նիստ գումարելով զբաղեցաւ պատերազմի վերսկսման հարցով։ Այս առթիւ տրուած որոշումները հաղորդուեցան հարկ եղած վայրերը։ Ծովային նախարարը որ Տարտանել կը գտնուէր երէկ վերադառնալով իր տեղեկագիրը հաղորդեց ժողովին։

ՎԱՐՇԱՊԵՏԻՆ ՄՕՏ

Երէկ աւստրիական և իտալական դեսպանները Բ. Դրան մէջ արտաքին գործերու նախարարին այցելելէ վերջ, վարչապետին մօտ երթալով խիստ կարեւոր տեսակցութիւն մը ունեցան վարչապետին հետ։

ՀԵՐԻՒԱԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐԸ

«Ինթիմա» կ'ըսէ թէ մեր կատարած ստուգումներուն համաձայն այժմ ձերբակալուած կը մնան ընդամէնը տասը հոգի։ Ցիլեաներուն մէջ է նաեւ Կիւմիլճինէի նախկին երեսփոխան Իսմայիլ պէյը։

Նիւեմատական նախարարութեան քննիչ պատասխանատուներն ձեմրի պէյ պատերազմական ատեանի առջեւ պիտի հանուի։

ԱՌՏՈՒՆ ԴԷՄ

ՄԵԾ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆՔ ԿԸ ՄԻՋԱՄՏԵՆ

ԹՇՆԱՄՈՒԹԵԱՆՑ ԴԱԴԱՐՈՒՄ

Դէս գիշերէ վերջ Բերայի քաղաքական շրջանակներու մէջ կը հաւատամի թէ Բ. Դրան կողմէ մատուցուած պատասխան ծանուցագիրը մեծ տէրութեանց դեսպաններուն կողմէ հաղորդուելով իրենց պատանած դաշինքներուն անմիջապէս Բ. Դրան և պալքանեան դաշինքներուն մօտ դիմում ըրած և ստիպած են քանի մը օր ևս չսկսիլ թշնամութեանց։

Դոմինիկեանը որ անզգած հանդիսաւոր էր այս մանրակրկիտ թէեւ արագ քննութեան, ըսաւ՝ այն ատեն.

— Եթէ նշանաւոր իշխանուհին կը փափաքի, կրնամ երթալ փնտռել բարձրապատիւ կարտինալ Մոնթալթէն և իր մօտ բերել զայն։

— Կ'ազատեմ, վերապատուելի, ըսաւ Ծառուոթա որ չնորհակալ եղաւ ժպիտով մը։

Դոմինիկեանը իսկոյն դուրս ելաւ, և զայն ապահովելու համար դուռը բաց թողուց։

Ծառուոթա գնաց կեցաւ պատուհանին անկիւնը, և հաստատեց որ դոմինիկեանը հանդարտիկ քալած էր իրենց եկած ճամբան։ Քալլ մը առաւ նրբանցքին մէջ և տեսաւ որ իրենց մտած դուռը դեռ բաց էր, ստուերներ կանցնէին շարունակ բացուածքին առջեւէն։

Անշուշտ ապահովուած, մանանասենեակը մտաւ երկին, նստաւ թիկնաթոռի մը մէջ, և սպասեց, ըսաւ եղեւայթին հանդարտ, քայլ ալքը չտրէին, ամէն քանի պատրաստ։

Քանի մը վայրկեան վերջ դոմինիկեանը կրկին երեւցաւ։ Դուռը հրեց իր ետեւէն, չտա քնակեն շարժեալ մը և ուանց քայլ մը աւելի ընելու, խիստ յանգալիթ։

— Տիկին, ըսաւ, անկարելի եղաւ. ինծի Ն. Բարձրապատուութեան ետեւէն հասնիլ։ Կարտինալ Մոնթալթէ կ'երեւի պալատէն մեկնեցաւ իրեն մտնեցող աջնեւանանին ընկերակցութեամբ։

Եթէ այդպէս, ըսաւ Ծառուոթա ոտքի ելլելով, են կը քաշուիմ։

— Ինչ պիտի ընեմ Դերապոյնտա Մեծ Հաւատաքննիչին։

— Իրեն պիտի ըսէք թէ հոս մինակ ինքզինքս ապահով չզգացի, և թէ նախամեծար համարեցի ետքի ձգել իրեն հետ ունենալիք տեսակցութիւնս, ըսաւ Ծառուոթա պաղարիւն։

Եւ վերին հեղինակութեան չնչով մը.

— Մեր եկած ճամբէն ետ դարձէք դիս, վերապատուելի՛.

Դոմինիկեանը դրան առջեւէն չշարժեցաւ։ Ամաչեցաւ խորապէս, և միտ յարգալից.

— Տիկին, կրնա՞մ համբաւակիլ չնորհ մը խնդրել ձեր բարեացակամութենէն, ըսաւ։

— Դո՞ւք, ըսաւ Ծառուոթա զարմացած։ Ի՞նչ ուզենիք ինձմէ խնդրելիք։

— Թիչ բան, տիկի՛ն... Ակնարկ մը նետել մատաղաթի մը վրայ դոր դուք կը կրէք ձեր ծոցին մէջ, ըսաւ Դոմինիկեանը ցցուելով։

— Բռնուեցա՞ր, խորհեցաւ Ծառուոթա, և Բաքուանէլլանի էր պարտիմ այս նոր հարուածը, քանի որ ինքն էր անոր յայտնողը թէ մագաղաթը վրան կը կրէր։

Եւ քարձրաձայն, արհամարհոտ հանդարտութեամբ մը։

— Եւ եթէ մերժեմ, ինչ պիտի ընէք։

— Այդ պարագային, ըսաւ հանդարտութեամբ Դոմինիկեանը, պիտի ստիպուի՞ ձեռք դնել ձեր վրայ, ձեր դէն։

— Ի՞ ուրեմն, ելէք փնտռեցէք, ըսաւ Ծառուոթա՝ ձեռքը ծոցին մէջ դնելով։

Դրնաւորը, միշտ անզգած, խնդարհեցաւ։ Որպէսզի թէ կրնդունէր անոր ուսած արտօնութիւնը և երկեր քայլ առաւ դէպ առաջ։

Ծառուոթա վերցուց թեւը, յանկարծ զինուած դաշնոյով մը զոր իր ծոցէն առած էր, և հանդարտ ձայնով մը.

պահով չզգացի, և թէ նախամեծար համարեցի ետքի ձգել իրեն հետ ունենալիք տեսակցութիւնս, ըսաւ Ծառուոթա պաղարիւն։

Եւ վերին հեղինակութեան չնչով մը.

— Մեր եկած ճամբէն ետ դարձէք դիս, վերապատուելի՛.

Դոմինիկեանը դրան առջեւէն չշարժեցաւ։ Ամաչեցաւ խորապէս, և միտ յարգալից.

— Տիկին, կրնա՞մ համբաւակիլ չնորհ մը խնդրել ձեր բարեացակամութենէն, ըսաւ։

— Դո՞ւք, ըսաւ Ծառուոթա զարմ

ՔԱՌԼՄԱՆ

ԲԵՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԱՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐԸ

ՎԵՑ ՅԱՐԿ, ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՎԵՐԵԼԱԿ

ԵԶԱՏՑ ՄՈՒՏՔ

ԱՅԺՄ

ԵՂԱՆԱԿԻ ՎԵՐՋԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

ՍԵԾ Վ Ճ ՌԱՏՈՒ

ԶԵՂՉ 30–50%

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

Վերարկու, շրջազգեստ, քօսթիւմ, պլուզ, ժիւպ, ժիւբօն, մուշտակ, հովանոց, ձեռնոց, թաշ ինակ, դուլպայ, ֆլանէլ, կերպաս, տղոց զգեստ, կիներու և այրերու ճերմակեղէն, գլխարկ կիներու համար և ուրիշ հազար տեսակ ապրանքներ։

ԱՄԷՆ ՁԻՒՂԵՐՈՒ ՄԷՋ ԲԱԶՄԱԹԻՒ «ՕՔԱԶԻՕՆ»ՆԵՐ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Իրաւաբանական համալսարանի երիտասարդ ուսանող մը, որ նախապէս ուսուցչական դանազան պաշտօններ վարած և տեղեակ է, հայերէն, թուրքերէն, անգլերէն և ֆրանսերէն լեզուներու, ինչպէս նաև ուսման տարեշրջանի ճիւղերու, կը փափաքի Պոլսոյ կամ գաւառներու մէջ ուսուցչական պաշտօնի մը կոչուիլ։ Այս մասին խմբագրութեանս դիմել։

ԻՒՍԿԻՒԴԱՐ ԻՃՐԱ. ՏԱՒԻԼՍԻՆՏԷՆ.— 1 ատէտ մուչամա գանէքա, 2՝ մուչամա գոլիուգ, 1՝ սաղիր գաբա, 1՝ քլօնէ սաճ բոյա, 1՝ ճամը թոլաղ, 1՝ եաղրիանէ եաղը թագրմը, 1՝ գօրիա մաքինաբ մա տոլաղ, 1՝ տիվար սաբը, 3՝ հէղերան սանտալիա, 2՝ օրկարա բոկէվէսի, 2 ճամբզ քլօնէ ճայկեան լէվհաբ։

Լեւոն Լփ. Նին գոմիսիօնը Միրան Լփ. զիմէքինաէ պա իլամ մահիւմ, պէտէլի իճարտան ալանաղը օլան մալիւմ իւլ մրգաբար մէպալիկին թէէմինի խսիֆեաբ զրմիրնտա մէհեուներ միւմիսիէյին մալի օլուգ, մահճուզ վէ ֆիւրուխթը մուգարրէր պուլունան վէ պալաէ ճինս ու մրգտարը կէօսթէրիլէն օն պիր գալէմ էշիա չէնրի հալը Բանմինին 18ինճի ճուտտա կինիւ ալաթուրգա տարթ 5ճէն Ղէ գաբտար Սթանպոլտա Պանչէ Գարքուրնտա ճէլալ պէյ խանբնտա պիլ մուգայէտ ֆիւրուխթ օլունճաղընտան, թարիպ օլանլարէն եէվմ վէ վագթը մէգբիւրաէ մահարնտա հազրը պուլունմալարը Սկիւտար Իճրա Տարիէսինաէն իլան օլունուր.

13 Քեանունը սանի 328

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԼԱՍՏԻԿ ԿԱԼՕՇՆԵՐՈՒ

Յ. ԹՈՐԹԱԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԷՍԿԻ ԶԱՊԹԻՅԷ, ՔՕ—ՕԲԷՐԱԹԻՎԻ ԴԷՄ

Վաճառատունս, որ 12 տարուան փորձառութեամբը կրցած է շարել յաճախորդներուն համակրութիւնը, կը գտնուի առաջնակարգ ռուսական, ամերիկեան և անգլիական ամէն տեսակ կալոշի ճոխ մթերք մը, անմրցելի գիներով։ Տոկունութիւնը երաշխաւորուած։ Ամէն կերպ դիւրութիւն յանձնարարուած։ Գաւառներէն յանձնարարութիւնը փութով կը կատարուին։ Վաճառում մեծաքանակ և փոքրաքանակ։

ՄԵԾ ԳԻՒՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

„ՄԱՆԶՈՒՄԷ"Ի ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

ՀԱՆՐ. ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

«Մանզումէի» անօրէնութիւնը դիւրութիւն մը տալու համար ժողովուրդին Հանրային Գործակատարութեան ընկերութիւն։ անուամբ ընկերութիւն մը կազմած է կազմող օրէնսգիրքի և ձեռնհաս անձնաւորութիւններէ բաղկացած, որ կ'ստանձնէ թէ Պոլսէն և թէ գաւառներէն յանձնարարուած դատական փոխանորդութիւնները, դատական և ժողովական հետապնդումներ, զինուորագրութեան վերաբերեալ գործերը, թէմերթիւններ, թէմերթիւի և կալուածական աուրգերու զեղչումները, դրամական փոխառութեան և առուծախի կալուածական միջնորդութիւնները, մենաշնորհի խնդրագիրները, վաճառատուներու պաշտօնեայի մասնակցութիւնը խիստ դիւրամատչելի վարձքով և կատարեալ ազնուութեամբ։

Դիմել Պալ Ալի ճառատէպ «Մանզումէի» խմբագրատան Հանրային Գործակատարութեան Ընկերութեան անօրէն Ծ. Թաքաթեան էֆ.։

ՏՕՔԹՈՐ ԵԴՈՒԱՐԴ ՇԱՀՊԱԶ

ՄԱՆՆԱԳԷՏ ԱԶԳԻՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Բարեկար թէշդիկաձ համալսարանի ակնաբուժական բլեհիդիի մէջ որ ժամանակուութիւնը կատարելագործած և ֆէնդ-վէնի հիւանդոցի մէջ երբեմն տարիներ երկար ժամանակ ծառայած և փորձառութիւն ձեռքբերած բլլալով, մեծ եռանդով կը զբաղուի աչքի ամէն տեսակ հիւանդութիւններու, չէներու (շաղը) կը լսել առանց գործողութեան, և մինչև քառասուն մէջ ... ծանուցած Փրոֆ. Ժաքլի գործիքով կարճ տեսներու և հեռատեսներու խիստ յատակ և փոյլուն ցուցնող ակնոցներ կուտայ։ Ֆիլիզէն տարի եկած աչքի հիւանդութիւնները երաշխիներուն մէջ ... մը երաշխիրու արդիւնքի էջ գործածել։ Մեծ լաբորատորիաներ և տարեր ... կը կատարէ քարտաշի (քէրեք) և աչքի վերաբերեալ ամէն տեսակ գործողութիւններ։ Ուսանողներէն գուրսի և տեղւոյն ... Դիպանութիւններ։ Ուսանողներ կը գնանեն։ Հիւանդ ի թեղուն ... չեն էջ որ, Պանճէ Գարու, Հաճիրիէ փաղան գէտ, Իսթիսանտ ... գէտ որէ զեղի Գերա Նեշատ ճաղաչ, Գարագի Գր ... Նոգին կիր տանիլնի արբերթիանը Ուրբաթի օրերը ... Ուրբաթ օրերը կեա որեն վերի իր ... առաջ է։ Իսկ երեքշաբթի օրերը կեա որեն վերի իր ... գործարանը է գործարանու առջեւը հիւանդները

ՏՕՔԹ. Ք. ՃԷԶՎԷՃԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԴՆՆԴԱՄԻՋԱԿԱՆ ԵՒ ՄՈՐՔԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Պետական և Ազգ. հիւանդանոցներու մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած բլլալով կարճ ժամանակի մէջ կը գտնուի հին և նոր ֆերմամիզութիւնը, երիկամունքի (պէսպրէք), միզամամփուշտի բրօսթաթի բորբոքումներ, գէշ գարմանումէ յառաջ եկած ամորձիներու ուռեցքներ, անկարողութիւն, սմբութիւն, բրօսթաթի վերաբերեալ բորբոքումներու համար Վիտիի նորագոյն գործիքով մասաժ, արգանդի և ձուարաններու տկարութիւններ։

Գաղիականաթաթի համար սովորական դարմանումներու հետ նուիրի Սալվարսանի երակաշէջ ներարկումները մասնաւոր խնամքով կը կատարէ դեւրամատչելի գնով։

Բացի Վասէրմանէն, իր դարմանումին տակ գտնուած գիւանդներուն Թարախ, մէզ, խուրի մանրէաբանական քննութիւններ առանց վճարումի։ Բացի կիրակէ, ամէն օր կը գտնուի Պոլիս, Եէնի Բօսֆանէ հասատէսի թիւ. 4, Հայկ Ալլահվէրտիի դեղարանը։ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ օրերը ձրի։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԻՐՈՂ· ԹԵՐԹԵՐՈՒ

«ԲՈՒՐ ԼԷ ԲԷՕԲԼԸ ՏՕՐԻԱՆ»

Հայկական պանդիներուն նուիրուած

ԲԱԲԱԿԱԼԼՕ

Աշխարհանոյակ պատկերազարդ

քաղաքական երգիծաթերթ

«ԼԸ ՄԱԹԷՆ», «ԼԸ ԹԱՆ», «ԼԸ ԺՈՒՐՆԱԼ»

եւն. քաղաքական օրաթերթեր

—

Գաւառական լրագրավաճառներու մասնաւոր գիշ։ Դիմել Պոլիս, Պալպ Ալի ճառատէսի թիւ 72, Եփրատ գործակալութիւն, Սահեմ Քիւրքճեանի։

ՏՕՔԹ. Ռ. ՕՀԱՆԵԱՆ

ՔԷՕԲԱՇԵԱ

Վկայեալ Պէյրութի Ամերիկեան հաւատարմութեն, ուժամեայ թաղապետական բժիշկ, մանագէտ, ներքին և մարթային հիւանդութեանց։ Կը հրաւիրենք Քէօթահեայի արգոյ հասարակութիւնը օգտուիլ յարգելի Տոքթէօրին ներկայութենէն։ 3—5

ՏՕՔԹՕՐ ԵՐԱՍ ՈՒՆՃԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԹԷՐԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ ՈՒ ԿՈԿՈՐԴԻ

Հիւանդութեանց

Բարեկի մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած բլլալով, ներկայացած նոր գործիքներով ... մանրէաբանական ... Կը գտնուի ... Կիրակի ... Հաճիրիէ փաղան գէտ, Բերիանի ... Գարագ, Հաճիրիէ ... Գարագ, Հաճիրիէ ... Գարագ, Հաճիրիէ